

mgvye.com

SAMPLE BOOK

ပါရဂူ

အလံကံသမိုင်းနှင့်
အခြားနိဒါန်းများ

mgvye.com

created by soo thet khine

ဤ၌ ဝေဿန္တရာမင်းသည် သူမယားနှင့်
 သားသမီးများကို လက်လွတ် စပယ်
 ပေးနိုင်ခွင့် ရှိ၊ မရှိဟူသော ပြဿနာသည်
 အရေးကြီးသည့် ပြဿနာ မဟုတ်ပေ။
 ယင်းဇာတ်တော်၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦး၏
 သားမယားသည် မိမိ သဘောအတိုင်း
 ပေးလိုက ပေးပစ်၍ရသော၊ ရောင်းလိုက ရောင်းပစ်၍ရသော
 ရွှေပြောင်းနိုင်သည့် ပစ္စည်းဝတ္ထု ဖြစ်သည်ဟူသည့် အချက်ကို
 ဖော်ပြရန် မဟုတ် ပေ။ လောကီပစ္စည်း ဥစ္စာဟူသမျှကို တွယ်တာမှု
 လုံးဝကင်းခြင်း၊ သံယောဇဉ် ပြတ်ခြင်းသည် ဗောဓိသတ္တခေါ်
 ဘုရားအလောင်း၏ကျင့်စဉ်ဖြစ်သည်ဟူသော အချက်ကို
 ဖော်ပြလိုခြင်း (ဝါ) ဗောဓိသတ္တ၏ ကျင့်စဉ်တစ်ခုဖြစ်သည့်
 ဒါနပါရမီကို ဖော်ပြလိုခြင်းသာလျှင် ယင်းဇာတ်တော်၏
 ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်လေသည်။

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

အလင်္ကာသပိုင်းနှင့် အခြားနိဒါန်းများ
ပါရဂူ

ပထမအကြိမ်	ဇန်နဝါရီ၊ ၂၀၂၁
အုပ်စု	၅၀၀
တန်ဖိုး	၃၀၀၀ ကျပ်

ထုတ်ဝေသူ ဦးအောင်မျိုးသူ၊ လင်းပိုင်စာပေ(၀၂၉၂၁)
အမှတ်(၅)၊ ဒေါ်နုလမ်း၊ အင်းစိန်၊ ရန်ကုန်။

ပုံနှိပ်သူ	ဦးအေးဝင်း၊ အေးကမ္ဘာပုံနှိပ်တိုက် (၀၀၂၉၀) အမှတ်(၄၆)၊ ၄၆လမ်း၊ ဗိုလ်တစ်ထောင်၊ ရန်ကုန်။
မျက်နှာဖုံး	စိုးသက်ခိုင်

ဓာတ်ကာ

၁။ အလင်္ကာသမိုင်း	၁
၂။ ဇာတကသမိုင်း	၁၁
၃။ မဟာရာမနိဒါန်း	၄၇
၄။ သက္ကတပုံဝတ္ထုသမိုင်း	၆၃
၅။ သက္ကတကဗျာနိဒါန်း	၁၁၅
၅။ ဝတ္ထုသမုဒ္ဒရာနိဒါန်း	၁၂၉
၆။ အဘိဓာန်သမိုင်းနှင့်ဗုဒ္ဓဘာသာအဘိဓာန်	၁၃၅
၇။ နိတိစာပေနိဒါန်း	၁၄၇

ပါရဂူ
အလင်္ကာသမိုင်းနှင့် အခြားနိဒါန်းများ
(ပါရဂူ ရေးသားခဲ့သော သမိုင်းဆိုင်ရာ နိဒါန်းများကို စုစည်းထားမှု)

Yangon

095407847799

Memail - inquiry@linpalng.rangoninsider.com

f Contact us at [Facebook.com/LinPalngBooks](https://www.facebook.com/LinPalngBooks)

အလင်္ကာသမိုင်း

အလင်္ကာသည် အလင်္ကာရဟူသော ပါဠိစကားလုံးမှ ဆင်းသက်လာသည့် ပါဠိသက် မြန်မာဝေါဟာရဖြစ်သည်။ အလင်္ကာရသည် "အလမ်"နှင့် "ကာရ" ဟူသော စကားလုံးနှစ်လုံးပေါင်းထားသော ဝေါဟာရဖြစ်သည်။ အလမ်၏ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကား အဆင်တန်ဆာဖြစ်သည်။ အဆင်တန်ဆာဖြင့် တန်ဆာထားခြင်းသည် အလင်္ကာရဖြစ်သည်။ အလင်္ကာသည် ကဗျာအဖွဲ့အပြင်ပန်းကို တင့်တယ်လှပစေသော ကဗျာအဆင်တန်ဆာဖြစ်သည်။ စိန်၊ ကျောက်စသော အဆင်တန်ဆာများသည် မိန်းမပျို၏ သဘာဝအလှကို ပိုမိုတင့်တယ်လှပစေသကဲ့သို့ ထိုနည်းတူစွာ - ဥပမာ စသော အလင်္ကာများသည် ကဗျာအဖွဲ့ကို ပိုပြီးရသမြောက်စေလေသည်။ အမှန်စင်စစ်ကား အလင်္ကာသည် စကား၏အဆင်တန်ဆာဖြစ်သည်။ အလင်္ကာနည်းများကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် အဆိုအမိန့်ရှင်းလင်းပြတ်သားလာနိုင်သည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ် လေးနက်လာနိုင်သည်။ စကားအသုံးအနှုန်း လှပခန့်ညားလာနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့်ကဗျာအဖွဲ့၌ အလင်္ကာသည် အရေးပါအရာရောက်သော အခန်းကဏ္ဍက ရှိနေသည်။ ကဗျာအဖွဲ့အဖွဲ့ကို အသက်ဝင်စေတတ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ကဗျာဖွဲ့ရာ၌ အလင်္ကာ ပါသင့်ပေသည်။ သို့သော် မပါမနေရမူကား မဟုတ်ပေ။

ရာဇသေခရ ရေးသားစီရင်သည့် "ကာဗျမိမံသာ" ၌ အလင်္ကာကျမ်း စတင်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ဒန္တာယီဆန်ဆန် ရေးသားထားလေသည်။ မဟာဒေဝနတ်မင်းက ပထမဦးစွာ အလင်္ကာပညာကို ဗြဟ္မာကြီးအား ပေးလေသည်။ ဗြဟ္မာကြီးက တစ်ဖန် အလင်္ကာပညာအကြောင်းကို နတ်များစွာနှင့်ရသေ့များစွာအား ပြောပြ

လေသည်။ ကျမ်းဆရာ ဆယ့်ရှစ်ဦးတို့က ကျမ်းဆယ့်ရှစ်ကျမ်းဖြင့် အလင်္ကာပညာကို ရေးသားကြလေသည်။ ဘရတက ရူပကအလင်္ကာကို ရေးသားသည်။ နန္ဒီသရက ရသအကြောင်းကို ရေးသားသည်။ မိသနက ဒေါသအကြောင်းကို ရေးသားသည်။ ဥပမညကဂုဏ်အကြောင်းကို ရေးသားသည်။ ဤကား “ကာဗျမိမံသာ” ၌ ရေးသား ပါရှိသည့် အလင်္ကာကျမ်း စတင်ပေါ်လာပုံတည်း။

အိန္ဒိယ အလင်္ကာစာပေသမိုင်းကို လေ့လာကြည့်လျှင် အလင်္ကာပညာ ကို လေ့လာမှုမှာ ခရစ်မပေါ် မီ ရှေးအထက်ကျော်ကာလကပင် စတင်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရပေသည်။ နိရုတ္တကျမ်းပြု ယာဇ္ဇကဆရာသည် သူ့ထက်ရှေးကျသည့် ဂါရယ ဆရာ၏ ဥပမာအလင်္ကာနှင့်ပတ်သက်သော အင်္ဂါလက္ခဏာများကို ညွှန်ကြားပြော ပြပြီး ရိုဂဝေဒမှမန္တန်များကို ပြယုဂ် ပုံစံအဖြစ် ထုတ်နုတ်ပြထားလေသည်။ ယင်းကို ထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် ယာဇ္ဇကဆရာ ယာဇ္ဇကဆရာမတိုင်ခင်ကာလကပင် ဂါရယဆရာ စသည်တို့သည် ဥပမာအလင်္ကာအကြောင်းကို လေ့လာမှု ရှိကြပြီဖြစ်ကြောင်း သိသာ ထင်ရှားလေသည်။ ထို့နောက် ယာဇ္ဇကဆရာနှင့်ဘရတဆရာတို့၏ အကြား ဖြစ်သော ခေတ်ကာလ၌ ပါဏိနိဆရာ၏ သုတ္တ၊ ကစွာယနဆရာ၏ ဝတ္ထိက၊ ပတဝ္ဗလိဆရာ၏ဘာသျှတို့၌ အလင်္ကာနှင့်ပတ်သက်သည့် စကားလုံးများကို ထည့်သွင်းရေးသားထား ကြသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ ပါဏိနိဆရာခေတ်ရောက် သောအခါ ဥပမာအလင်္ကာ၏ အင်္ဂါလေးရပ်အကြောင်းမှာ အတော်ပင် ခေတ်စား နေလေပြီ။ ပါဏိနိဆရာသည် သိလာလိနှင့် ကိသဿတို့ ရေးသားသည့်ပြုဇာတ် ဆိုင်ရာ “နဋသုတ္တ” အကြောင်းကို ရေးသားဖော်ပြထားလေသည်။ ယင်းအချက် ကလည်း အလင်္ကာပညာ၏ ရှေးကျပုံကို ဖော်ပြနေပေသည်။ သို့ရာတွင် ပါဏိနိ ဆရာ ဖော်ပြထားသော “နဋသုတ္တ” မှာ ယခုအခါတွင် မရှိတော့ပေ။

ယခုခေတ်တွင် တွေ့မြင်ရသည့်ပြုဇာတ်အကြောင်း၊ အလင်္ကာအကြောင်း ရေးသားထားသော ကျမ်းစာများအနက် ရှေးအကျဆုံးမှာ ဘရတ ရေးသားသည့် “နာဋယ သျှတ္တရ” ကျမ်း ဖြစ်လေသည်။ ယင်းကျမ်းအား ရှေးဟောင်း အိန္ဒိယ အနု ပညာ စွယ်စုံကျမ်းဟု ခေါ်ထိုက်သည်။ အကြောင်းမူကား ယင်းကျမ်း၌ ပြုဇာတ် အကပညာ အကြောင်းကို ဦးစားပေး ရေးသားထားသော်လည်း ဇာတ်ပညာကို အထောက်အကူပြုသည့် အလင်္ကာအကြောင်း၊ သီချင်း

- ၁၃။ အလင်္ကာရသေခရ ကေသဝဓိဿရ (၁၆ ရာစုနောက်ပိုင်း)
- ၁၄။ ကုဝလယာနန္ဒ အပ္ပယဒိက္ခိတ (၁၇ ရာစုရှေ့ပိုင်း)
- ၁၅။ ရသဂင်္ဂီဓရ ဇဂနာထ (၁၇ ရာစု)

ကဗျာကိုကဗျာပီသအောင်ပြုသည့်အရာမှာ မည်သည့်အရာဖြစ်သနည်း။ ကဗျာ၏အသက်မှာ မည်သည့်အရာ ဖြစ်သနည်း။ ယင်းအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ အလင်္ကာကျမ်းဆရာတို့သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မတူကြပေ။ အယူအဆကွဲပြားကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ အလင်္ကာဆရာများသည် အယူအဆရေးရာနှင့် ပတ်သက်ပြီး ရိုဏ်းကွဲပြား ခြားနားလျက် ရှိနေကြသည်။ အလင်္ကာ နှင့်ပတ်သက်၍ ကွဲပြားနေသော ထင်ရှားသည့်ရိုဏ်းများကား -

၁။ ရသဂိုဏ်း	ဘရတမုနိ
၂။ အလင်္ကာရဂိုဏ်း	ဘာမဟ၊ ဥဗ္ဗု၊ ရဒ္ဒ
၃။ ဂုဏဂိုဏ်း	ဒဏ္ဍီ၊ ဝါမန
၄။ ဝကြတ္တိဂိုဏ်း	ကုန္တက
၅။ ဓူနိဂိုဏ်း	အာနန္ဒဝဒ္ဓန၊ အဘိနဝဂုတ္တ

ရသဂိုဏ်း ။ ရသဂိုဏ်းဟူသည်မှာ ရသကို ဦးစားပေးသော ဂိုဏ်းဖြစ်သည်။ ရာဇသေခရ၏ ဒန္တာယီဆန်ဆန်အဆိုအရ ဗြဟ္မာကြီးထံမှ အလင်္ကာပညာ သင်ကြားတတ်မြောက်သော နန္ဒကေသရသည် ရသအကြောင်းကို ပထမဦးဆုံး ပြောပြသည်ဟု သိရသည်။ သို့ရာတွင် နန္ဒကေသရ၏အမည်နာမသည် ရသအယူအဆနှင့်ဆက်သွယ်နေသည်ကို မတွေ့ရှိရပေ။ ရသဝါဒနှင့်ဆက်စပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ မူ ဘရတဖြစ်လေသည်။ ဘရတသည် ရသဂိုဏ်း၏ ပထမဦးဆုံးခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်။ ဘရတ၏ “နာဠယသျှတ္တရ” ကျမ်း ဆဋ္ဌမနှင့် သတ္တမကဏ္ဍများ၌ ရေးသားပြဆိုထားသည့်ရသနှင့်ဘဝအကြောင်းများသည် စာပေလောက၏ ထူးခြားသောအရာများဖြစ်လေသည်။ ဘရတ၏ခေတ်၌ ပြဇာတ်သာလျှင် ခေတ်စားခဲ့လေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဘရတသည် ပြဇာတ်၏ ရသအကြောင်းကိုသာလျှင် အကျယ်တဝင့်

အလင်္ကာသမိုင်းနှင့်အခြားနိဒါန်းများ

ရှင်းပြလေသည်။ ရသဂိုဏ်း၏မူလသုတ်မှာ “ဝိဘာဝါနဘာဝ ဗျဘိစာရိသံယောဂါ ရသနိပ္ပတ္တိ” ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်ကား ဝိဘာဝ၊ အနဘာဝ၊ ဗျဘိစာရိဘာဝတို့ ၏ပေါင်းဆုံမှုကြောင့် ရသဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ပန်းဥယျာဉ်ထဲ၌ ရာမ လမ်းလျှောက်နေသည်။ တစ်နေရာမှ သီတာ ရောက်လာသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ အလွန်တရာတိတ်ဆိတ်နေသည်။ နံနက် လေပြေလေညှင်းသည် ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ကို လန်းဆန်းအောင် ဖန်တီးနေသည်။ ပန်းပွင့်ပန်းခိုင်များကလည်း စိတ်နှလုံးကို ရွှင်ပြုံးအောင် ပြုမူနေသည်။ ယင်းအခြေအနေ၌ ရာမသည် သီတာကိုတွေ့ရ၍ နှစ်သိမ့်သွားပြီးလျှင် သီတာကို တပ်မက်သည့်စိတ်ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ကြက်သီးမွေး ညှင်းထလာသည်။ မကြာခဏကြည့်သည်။ သီတာအနီးသို့ လှမ်းသွားဖို့ ကြိုးစား သည်။ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ ရှက်ရွံ့ခြင်းစသည့် အမူအရာများ ပေါ်လာသည်။ ယင်း ရှုကွင်းရှုကွက်ကို တွေ့မြင်ရသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဖတ်ရသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ နားထောင်ရသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ စိတ်နှလုံးထဲတွင် ဝါသနာ အလျောက် တည်ရှိနေသည့် ရတီအမည်ရှိ ဌာယီဘာဝသည် နိုးကြားလာပြီးလျှင် ယင်းအဖြစ်အပျက်၌ အာရုံစူးစိုက်သွားသည်အထိ ဖြစ်သွားလေသည်။

ယင်းသို့အားဖြင့် သီတာတည်းဟူသော အာလမ္မနဝိဘာဝ၊ တိတ်ဆိတ် သော ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပန်းဥယျာဉ်၏နှစ်သက်စရာရှုခင်းတည်သော ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ၊ မသိမသာကြည့်ခြင်း၊ တစောင်းကြည့်ခြင်း စသော အနဘာဝ၊ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက် ခြင်းစသော ဗျဘိစာရိဘာဝ၏ပေါင်းဆုံမှုကြောင့် ရတီမည်သော ဌာယီဘာဝသည် ရွှင်လန်းနှစ်သက်သော အကြင် စိတ်အာရုံစိတ်ခံစားမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေ၏။ ထိုစိတ် အာရုံခံစားမှုသည် ရသမည်လေသည်။

ဘရတ၏ကျမ်းကို ဖွင့်ကြည့်သည့်အဖွင့်ဋီကာဆရာများသည် ဘရတ၏ “ဝိဘာဝ၊ အနဘာဝ၊ ဗျဘိစာရိဘာဝတို့ ပေါင်းဆုံမှုကြောင့် ရသဖြစ်ပေါ်လာသည်” ဟူသော ယင်းသုတ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အမျိုးမျိုး ဖွင့်ဆိုကြလေသည်။ ယင်း ဋီကာဆရာများအနက် ဘဠုလောလလ္လ၊ သံကုတ၊ ဘဠုနာယက၊ အဘိနဝဂုတ္တတို့ သည် ထင်ရှားသောဆရာများ ဖြစ်ကြ၏။

ရသအမျိုးအစားနှင့်ပတ်သက်၍ အလင်္ကာဆရာများ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး မတူကြပေ။ ဘရတက ရသရှစ်မျိုးရှိသည်ဟု ယူဆသည်။ (၁) သိင်္ဂါရ၊ (၂)

ဟာသ၊ (၃) ကရုဏာ၊ (၄) ရုဒ္ဓါ၊ (၅) ဝီရ၊ (၆) ဘယာနကာ၊ (၇) ဝိဘတ္တ၊ (၈) အပ္ပတ၊
 ယင်းရှစ်မျိုးအပြင် သန္တရသဟူ၍လည်း ရှိသေးသည်။ သန္တရသနှင့်ပတ်သက်၍
 အယူအဆကွဲပြားကြသည်။ ဘရတနှင့် ဓနုဇယတို့သည် ပြဇာတ်၌ သန္တရသ
 ရှိသည်ဟု မယူဆကြပေ။ ပြဇာတ်မှာ သရုပ်ဆောင်ခြင်းအားဖြင့်သာလျှင် ပြသရ
 သည်။ သန္တရသဟူသည်မှာ အလုပ်အားလုံး ရပ်နားသွားခြင်း အသွင်ဆောင်လာ
 သည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြဇာတ်၌ သန္တရသ မရှိနိုင်ပေ။ ကဗျာအဖွဲ့အစည်း စသည်တို့၌ကား
 သန္တရသသဘောရှိရမည် ဖြစ်လေသည်။

ရသ သဘောတရားကို ဂိုဏ်းအားလုံးက လက်ခံလေသည်။ သို့ရာတွင်
 အချို့က အလေးအနက်ပြုပြီး အချို့က အလေးအနက် မပြုကြပေ။

အလင်္ကာရဂိုဏ်း ။ အလင်္ကာရဂိုဏ်းခေါင်းဆောင်မှာ ဘာမဟ ဖြစ်သည်။
 ဘာမဟ၏အလင်္ကာရဂိုဏ်းကို ထောက်ခံအားပေးကြသူများမှာ ဘာမဟ၏ဋီကာ
 ဆရာများဖြစ်သည့် ဥပ္ပဋ္ဌနှင့် ရုဒ္ဓတို့ ဖြစ်ကြလေသည်။ ဒဏ္ဍီဆရာလည်း အထိုက်
 အလျောက် အလင်္ကာကို အလေးအနက်ထားသူ ဖြစ်လေသည်။ ယင်းဂိုဏ်း၏အယူ
 အဆအရ ကဗျာ၏အသက်သည် အလင်္ကာသာလျှင် ဖြစ်လေသည်။ တေဇောဓာတ်
 မရှိသည့် မီးသည် အဓိပ္ပာယ်မရှိသကဲ့သို့ အလင်္ကာမရှိသည် ကဗျာသည် သဘာဝ
 မကျဟု ဇယဒေဝဆရာက "စန္ဒာလောက"၌ ဆိုထားလေသည်။

အလင်္ကာရဂိုဏ်းဝင် ဆရာတို့သည် ရသသဘောတရားကို မသိမမြင်
 ကြ မဟုတ်။ သိမြင်ကြသာဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် သူတို့သည် ရသကို သီးခြား နေရာ
 မပေးဘဲ အလင်္ကာ၏အမျိုးအစားထဲ ထည့်သွင်းကြလေသည်။

ဂုဏဂိုဏ်း ။ ရီတိအယူအဆ၏ အဓိကခေါင်းဆောင်မှာ ဝါမနဆရာ ဖြစ်
 လေသည်။ ရီတိဝါဒ၏အလိုအရမူ ရီတိသည်သာလျှင် ကဗျာ၏အသက်ဖြစ်
 လေသည်။ ရီတိဟူသည်မှာ စကားလုံးများကို ထူးထူးခြားခြား ရေးသား စီကုံးခြင်း
 ဖြစ်လေသည်။ အဖွဲ့အနွဲ့၌ ယင်းထူးထူးမျိုး ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းမှာ ဂုဏ်များ
 ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရီတိသည် ဂုဏ်များ၏အပေါ်၌ တည်နေသည်။
 သို့ဖြစ်၍ ရီတိဝါဒသမားများကို ဂုဏဂိုဏ်းဟု ခေါ်လေသည်။ ဝါမနသည် ဂုဏ်နှင့်
 အလင်္ကာ၏ခြားနားမှုကို ပထမဦးဆုံး တင်ပြသူ ဖြစ်လေသည်။ ဂုဏ်ကို စကားလုံးနှင့်
 စပ်သောဂုဏ်၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်နှင့်စပ်သောဂုဏ်ဟူ၍ ခွဲခြားသတ်မှတ်ပြီး ဝါမန

အလင်္ကာသမိုင်းနှင့်အခြားနိဒါန်းများ

ဆရာသည် ဂုဏ်၏အရေအတွက်ကို နှစ်ဆတိုးမြှင့်လိုက်လေသည်။ ဂုဏ်ဆယ်ပါး အမည်နာမကိုမူ ဘရတ၏ “နာဠယသျှတ္တရ” မှာတည်းကပင် ရေးသား ပြဆိုထားပြီး ဖြစ်သည်။ ယင်းဆယ်ပါးကား သိလေသ၊ ပသာဒ၊ သမတာ၊ သမာဓိ၊ မဓုရတာ၊ သြဇ၊ သုကုမာရတာ၊ အတ္တဗျတ္တိ၊ ဥဒါရတာ၊ ကန္တိတို့ဖြစ်ကြသည်။

ဝကြုတ္တိဂိုဏ်း ။ ဝကြုတ္တိကို ကဗျာ၏အသက်ဟု ဦးဆောင် တင်ပြသူမှာ ကုန္တကဆရာ ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ကုန္တကဆရာသည် သူ၏ကျမ်း ကိုလည်း “ဝကြုတ္တိဒီပိတ” ဟု အမည်မှည့်ထားလေသည်။ “ဝကြုတ္တိ” ဟူသော စကားလုံး၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ စင်းစင်းဆိုခြင်းမဟုတ်၊ သွယ်ဝိုက်၍ဆိုခြင်းဟု အနက် ထွက်သည်။ သာမန်ရိုးရိုးပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပြောဆိုခြင်းမျိုးနှင့် မတူသည့် အံ့သြငေးမော သွားစေလောက်သော ထူးခြားချက်များရှိသည့်အပြောအဆိုမျိုးဟု ဆိုလိုသည်။ သာမန်ရိုးရိုးပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့၏ ဆိုလိုချက်ကို ထုတ်ဖော်ပြောပြရာ၌ ရိုးရိုးစကား လုံးများကိုသာ အသုံးပြုကြသည်။ ယင်းစကားလုံးမျိုးနှင့် မတူသော အံ့သြငေးမော သွားလောက်သည့် စကားလုံးထူးများကို သုံး၍ ပြောဆိုခြင်းကို “ဝကြုတ္တိ” ဟု ခေါ်လေသည်။

ဓွနိဂိုဏ်း ။ ဤနေရာ၌ ဓွနိဟူသော စကားလုံး၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ တိုက်ရိုက် ဒွဲဒွဲစကားလုံးကို မသုံးဘဲ သရော်သော၊ ခနဲသော အဓိပ္ပာယ်မျိုးထွက်သော စကား လုံးကို သုံးခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။ ဓွနိအယူအဆသည် ရသအယူအဆကို ချဲ့ထွင်ထား ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရသအယူအဆသည် ပထမဦးစွာ ပြဇာတ်နှင့်ပတ်သက်၍သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းရသသည် တိုက်ရိုက်ဒွဲဒွဲ သဘောတရားမျိုး မဟုတ်။ သရော်သော၊ ခနဲသော သဘောတရားမျိုးသာဖြစ်သည်။ ဓွနိဝါဒကို ဦး ဆောင်တင်ပြသော အာနန္ဒဝဒ္ဓနသည် သရော်ခြင်း၊ ခနဲခြင်း သဘောတရားကို သာလျှင် ကဗျာ၌ အဓိကကျသည်ဟု ယူဆလေသည်။

အလင်္ကာပညာရပ်၏ မူလကျမ်းဂန်များမှာ သက္ကတဘာသာဖြင့် ရေးသား ပြုစုထားသည့် ကျမ်းဂန်များ ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းရှေးဟောင်းသက္ကတဘာသာ အလင်္ကာကျမ်းများကို အခြေခံလျက် သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဇမြို့တော် မဟာဝိဟာရ ကျောင်းတိုက်နေ သံဃရက္ခိတမဟာသာမိ မထေရ်သည် ပါဠိဘာသာဖြင့် “သုဗောဓာလင်္ကာရ” အမည်ရှိ အလင်္ကာကျမ်းကို ရေးသားပြုစုလေသည်။ ယင်းသုဗောဓာ

လင်္ကာရ၏ အဖွင့်ဦးကာ ကျမ်းကား ဦးကာဟောင်းနှင့် ဦးကာသစ်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။
 ဦးကာဟောင်းကို သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမ္မိန္ဒြေ ရှင်ဝါစိဿရ ရေးသားပြုစုလေသည်။
 ဦးကာသစ်ကိုမူ သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမ္မိန္ဒြေ အမည်မသိပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ရေးသားပြုစု
 လေသည်။

မြန်မာပြည်၌ သင်ကြားလေ့လာနေသော ကျမ်းကား ပါဠိဘာသာဖြင့်
 ရေးသားထားသည့် သံဃရက္ခိတ၏ သုဗောဓာလင်္ကာရကျမ်းဖြစ်လေသည်။ ယင်း
 သုဗောဓာလင်္ကာရကျမ်းကို ဦးကာဟောင်း ဦးကာသစ်တို့နှင့် တိုက်ဆိုင်ပြီး နိဿယ
 ကျမ်းများ ရေးသားစီရင်ကြလေသည်။ ယင်း နိဿယကျမ်းများအနက် ယောမင်းကြီး
 ဦးဖိုးလှိုင်၏ နိဿယ၊ ညောင်တုံး ရွှေဟင်္သာတောရဆရာတော်၏ နိဿယ၊
 လယ်တီပဏ္ဍိတဆရာ ဦးမောင်ကြီး၏ နိဿယတို့သည် ထင်ရှားသော နိဿယ
 များ ဖြစ်ကြပေ၏။ ယခု၍ “ကာဗျဘာရတီ” သည်လည်း အလင်္ကာပညာရပ်နှင့်
 ပတ်သက်၍ အားကိုးအားထားပြုလောက်သော ကျမ်းစာတစ်စောင်ဖြစ်လေသည်။

ပါရဂူ
 ၂၀၊ ၃၊ ၇၃

ဇာတကသမိုင်း

လူသားသည် ပုံဝတ္ထုကို ကြိုက်သည်။ 'အူဝဲ' ဟူ၍ လူ့လောကသို့ ရောက်ရှိလာပြီးနောက် ပြောတတ် နားထောင်တတ်သည့်အရွယ် ရောက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် 'အမေပုံပြော' ဟူ၍ မိခင်အား ကလေးငယ်သည် မိမိ၏ ပုံကြိုက် သည့်စိတ်ဆန္ဒကို လှစ်ဟပြီး ပုံဝတ္ထု ပူဆာလေသည်။ မိခင်ကလည်း မိမိရင်သွေး ၏ပုံဝတ္ထုချင်ခြင်းကို ဖြည့်တင်းပေးလေသည်။ ကလေးအရွယ်မှစတင်၍ ချင်ခြင်း တပ်ခဲ့သော လူသား၏ ပုံဝတ္ထုချင်ခြင်းသည် ဘဝတစ်လျှောက်လုံး တင်းတိမ်ရောင့် ရဲသွားသည်ဟူ၍ မရှိပေ။ ပုံဝတ္ထုကို ကြိုက်နှစ်သက်ခြင်းသည် လူမျိုးတစ်မျိုး၊ နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံ၊ ခေတ်တစ်ခေတ်တွင်သာ ခေတ်စားသည့် ဓလေ့တစ်ခု မဟုတ်ပေ။ လူမျိုးတိုင်း၊ နိုင်ငံတိုင်း၊ ခေတ်တိုင်း၌ ခေတ်စားသည့်ဓလေ့ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လူမျိုးတိုင်း၊ နိုင်ငံတိုင်းသည် ခေတ်တိုင်းခေတ်တိုင်း၌ 'ပုံပြောနေကြခြင်း' ဖြစ် လေသည်။ ပုံဝတ္ထုသမိုင်းကို ကြည့်လျှင် ကြွယ်ဝများပြားသော ရှေးဟောင်း အီဂျစ် ပုံပြင်၊ အိန္ဒိယပုံပြင်၊ ဟီးဘရူးပုံပြင်၊ ဂရိပုံပြင်၊ တရုတ်ပုံပြင်၊ အီတလီပုံပြင်၊ အာရပ်ပုံပြင်တို့သည် ရှေးပဝေသဏီခေတ်က စတင်ပြီး လူများ ပုံဝတ္ထုကို မည်မျှ စိတ်ပါဝင်စားသည်ဆိုသည့်အချက်ကို သက်သေ သာဓက ဆောင်နေပေသည်။ ပုံဝတ္ထု ခေတ်စားသည့်နိုင်ငံများအနက် အိန္ဒိယနိုင်ငံကား ပိုပြီးထူးခြားသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် ရှေးယခင်ယခင် ခေတ်များကစပြီး ပုံဝတ္ထုများ ထွန်းကား ခေတ်စားလာခဲ့ရာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပုံဝတ္ထု အကြွယ်ဝဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်နေလေသည်။

ဗုဒ္ဓသည် ယင်းအိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ဖွားမြင် ပွင့်ထွန်းတော်မူခဲ့လေသည်။

လူသတ္တဝါတို့၏ အဇ္ဈာသယကို အတိအကျ သိတော်မူသော ဗုဒ္ဓသည် လူသား၏ ပုံဝတ္ထုချင်ခြင်းကို သိမြင် သဘောပေါက်တော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် လူသတ္တဝါများကို တရားဒေသနာ ဟောကြားရာ၌ ဓမ္မကြောင်းသက်သက်ကိုသာ မဟောဘဲ ဝတ္ထုကြောင်းကိုပါ တွဲဖက်ပြီး ဟောတော်မူလေ့ ရှိသည်။ မဟာယာနဂိုဏ်း ၏ အရေးပါဆုံးသော ကျမ်းဂန်တစ်ခုဖြစ်သည့် ‘သဒ္ဓမ္မ ပုဏ္ဏရိက’ သုတ်၌ ဤသို့ ဆိုထားသည်။

“ဗုဒ္ဓသည် သုတ်များဖြင့်သာမက ဇာတ်တော်များဖြင့်လည်း တရားဒေသနာ ဟောကြားသည် ဝေနေယျသတ္တဝါများ၏တစ်ဦး နှင့်တစ်ဦး မတူကွဲပြား ခြားနားသော အလိုဆန္ဒ အရည်အချင်းတို့ကို သိတော်မူသော ဗုဒ္ဓသည် စိတ်ဝင်စားဖွယ်၊ လက်ခံနာယူဖွယ်၊ လေ့ လာမှတ်သားဖွယ် ပုံဝတ္ထုများစွာတို့ကို ဟောကြားတော်မူသည်။ ယင်းပုံဝတ္ထုတို့ကို ကြားနာရခြင်းအားဖြင့် လူသတ္တဝါတို့သည် ဤဘဝ ၌ တရားဒေသနာကို သက်ဝင်ယုံကြည်သွားကြရုံမျှမက နောင်တမလွန် ဘဝ၌လည်း သုခနှင့်ပြည့်ဝသည့် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နိုင်ပေသည်...”

မှန်သည်။ ဗုဒ္ဓသည် ဇာတ်တော်နိပါတ်တော်များကို အမြောက်အမြား ဟောကြားထားတော်မူခဲ့လေသည်။

ပါဠိဘာသာဖြင့်ရှိသော ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်ကို ပိဋကဟု ခေါ်သည်။ ပိဋက သုံးပုံရှိသည်။ သုတ်၊ ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာ။ သုတ္တန်ပိဋက၌ နိကာယ် ငါးမျိုးရှိသည်။ ၁-ဒီဃနိကာယ်၊ ၂-မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ ၃-သံယုတ္တ နိကာယ်၊ ၄-အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ ၅-ခုဒ္ဒကနိကာယ်။

ခုဒ္ဒကနိကာယ်၌ ကျမ်း ၁၅ ကျမ်းရှိသည်။
 ၁-ခုဒ္ဒကပါဌ၊ ၂- ဓမ္မပဒ၊ ၃-ဥဒါန(ဥဒါန်း)၊ ၄-ဣတိဝုတ္တက (ဣတိဝုတ်)၊ ၅-သုတ္တနိပါတ (သုတ္တနိပါတ်)၊ ၆-ဝိမာနဝတ္ထု၊ ၇-ပေတဝတ္ထု၊ ၈-ထေရဂါထာ၊ ၉-ထေရီဂါထာ၊ ၁၀-ဇာတက (ပါဌဇာတ်)၊ ၁၁-နိဒ္ဒေသ၊ ၁၂-ပဋိသန္တိဒါမဂ္ဂ၊ ၁၃-အပဒါန၊ ၁၄-ဗုဒ္ဓဝံသ၊ ၁၅-စရိယပိဋက။

ဝိနည်းပိဋကတ်၌ ကျမ်းငါးမျိုးရှိသည်။
 ၁-မဟာဝဂ္ဂ (မဟာဝါ)၊ ၂-စူဠဝဂ္ဂ(စူဠဝါ)၊ ၃-ပါရာဇိကဏ်၊ ၄-ပါစိတျာဒိ၊

၅-ပရိဝါ။

အဘိဓမ္မာပိဋကတ်၌ ခုနစ်ကျမ်းရှိသည်။

၁-ဓမ္မသင်္ဂဟံ၊ ၂-ဝိဘင်္ဂ(ဝိဘင်း)၊ ၃-ဓာတုကထာ၊ ၄-ပုဂ္ဂလပညတ္တိ၊
၅-ကထာဝတ္ထု၊ ၆-ယမက(ယမိက်)၊ ၇-ပဋ္ဌာန(ပဋ္ဌာန်း)။

ဗုဒ္ဓ၏ ဒေသနာတော်ကို အထက်ပါအတိုင်း သုတ်၊ ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာဟူ၍ သုံးမျိုးသုံးစား ခွဲခြားခြင်းမှာ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏ အဆိုအရ (သုမင်္ဂလ ဝိလာသိနီခေါ် ဒီယနိကာယ် အဋ္ဌကထာနိဒါနကထာနှင့်သမန္တ ပါသာဒိကာခေါ်ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ နိဒါနကထာ) ပထမသင်္ဂါယနာတင်ပွဲကပင် စတင်ခဲ့သည်ဟု သိရသည်။ သို့ရာတွင် အချို့ပညာရှင်ကမူ ရာဇဂြိုဟ်တွင် ကျင်းပသည့် ပထမသင်္ဂါယနာတင်ပွဲ၌ ဗုဒ္ဓ၏ဒေသနာတော်ကို သုတ်၊ ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာဟူ၍ သုံးမျိုးသုံးစား ခွဲခြားမှု မပြုသေး ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုအချိန်က "ပိဋက"ဟူသော အမည်နာမဖြင့်ပင် မခေါ်ဝေါ်သေး ဟူ၍လည်းကောင်း အယူရှိကြသည်။ ယင်းပညာရှင်များ၏ အဆိုအရ အသောက မင်းကြီးလက်ထက်အထိ ဗုဒ္ဓ၏တရားဒေသနာတော်ကို "ဓမ္မ"နှင့်"ဝိနယ" ဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စား ခွဲခြားထားသည်။ ယင်းနှစ်မျိုးအနက် ဓမ္မ၌ ကိုးမျိုးရှိသည်။
၁-သုတ္တ၊ ၂-ဂေယျ၊ ၃-ဝေယျာကရဏ၊ ၄-ဂါထာ၊ ၅-ဥဒါန၊ ၆-ဣတိဝုတ္တက၊ ၇-ဇာတက၊ ၈- အဗ္ဘတဓမ္မ၊ ၉-ဝေဒလ္လ။ ယင်းကိုးမျိုးအကြောင်းကို မဇ္ဈိမ နိကာယ်အလဂဒ္ဒူ ပမသုတ်၌လည်းကောင်း၊ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် နေရာ ခုနစ် နေရာတို့၌လည်းကောင်း ဖော်ပြထားလေသည်။ ယင်းကိုးမျိုးနှင့် ပတ်သက်၍ ဓမ္မာနန္ဒကောသလိနှင့်ဘိက္ခု အာနန္ဒာကောသလ္လာယနတို့၏ အောက်ပါရှင်းလင်း တင်ပြချက်များကို ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။^၁

၁- သုတ္တ။ ။ သုတ္တသည် ပါဠိစကားလုံးဖြစ်သည်။ သက္ကတ စကားလုံး သုတ္တ သို့မဟုတ် သုတြနှင့်အဓိပ္ပာယ် တူလေသည်။ အချို့က ပါဠိ သုတ္တကို သုတြဟု ခေါ်ကြသည်။ ယင်းအဆိုကို အချို့က လက်မခံပေ။ အကြောင်းမူကား ပါဠိသုတ္တ သည် ပါဏိနီဗျာကရဏ်း (သဒ္ဒါ) ကျမ်း၌ရှိသော သဒ္ဒါသုတ် (သုတြ)များကဲ့သို့ ပမာဏ မသေးငယ်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် သုတြမခေါ်ဘဲ သုတ္တဟု

၁။ (က) ဇာတကဟိန္ဒိဘာသာပြန် နိဒါန်း၊ ဘိက္ခုအာနန္ဒာကောသလ္လာယန
(ခ) ဘဂဝန်ဗုဒ္ဓ (မူလမရာထိဘာသာ) ဓမ္မာနန္ဒကောသလိ။

ခေါ်သင့်သည်။ ဝေဒသုတ္တဟု ခေါ်သကဲ့သို့တည်း။ သို့ရာတွင် သက္ကတဘာသာ မဟာယာနဗုဒ္ဓစာပေ၌ သုတ်များကို သုတြဟူ၍ခေါ်သည်။ ထို့ပြင် သက္ကတစာပေ၌ ရှိသော အဿလာယနသုတ်စသည် ဝေဒသုတ်များနှင့်လည်း အနေအထား အထိုက်အလျောက် တူညီမှုရှိသည်။ ထို့ကြောင့် သုတ်များကို သုတ္တ၊ သို့မဟုတ် သုတြဟူ၍ခေါ်ခြင်းသာလျှင် သင့်လျော်ပေလိမ့်မည်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ဧကနိပါတ် စသည်၌ရှိသော တိုတောင်းသေးငယ်သည့် ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်များသည်သာလျှင် အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် ရှေးဟောင်းသုတ်များ ဖြစ်ပေသည်။ သုတ္တဟူ၍ ပိုပြီးခေါ်သင့် ခေါ်ထိုက်သော သုတ်များမှာမူ ဝေယျာကရဏ(အဖွင့်)များ ဖြစ်လေသည်။

အသောကမင်းကြီး လက်ထက်ကစ၍ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုအတွက် သုတ္တဟူသော အမည်နာမကို စတင်သုံးစွဲလာခဲ့သည်။ ဤ၌ ဆိုလိုရင်းဖြစ်လေသည်။

၂- ဂေယျ။ ။ အလဂဒ္ဒူပမသုတ် (မဇ္ဈိမနိကာယ် ၂၂ သုတ်မြောက်)၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာ၌ သုတ်များ၌ရှိသော ဂါထာအစိတ်အပိုင်းသည် ဂေယျမည်၏ ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။ ဥဒါဟရဏ်ပုံစံအဖြစ်ဖြင့် သံယုတ္တနိကာယ် ပထမပိုင်းကို ထုတ်ပြထားသည်။ သို့ရာတွင် ဂါထာအားလုံးကို “ဂေယျ”ဟု မှတ်ရမည်ဆိုလျှင် ယင်းဂါထာများကို သီးသန့်ခွဲခြားထားသည့် “ဂါထာ”ဟူသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ရှိလာမည် မဟုတ်ပေ။ အမှန်မှာ ဤမည် ဤမည်သော ဂါထာများဟူ၍ ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ထားသော ဂါထာများသည်သာလျှင် ဂေယျဖြစ်သည် ထင်သည်။

၃- ဝေယျာကရဏ။ ။ ဝေယျာကရဏ၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ အဖွင့် ဖြစ်သည်။ သုတ်၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အနည်းအကျဉ်းဖြစ်စေ၊ အကျယ်တဝင့်ဖြစ်စေ ဖွင့်ပြ ခြင်းသည် ဝေယျာကရဏ ဖြစ်လေသည်။ အနာဂတ်ဟောကိန်းကို “ဗျာကရဏ” ဟုခေါ်သည်။ ထို့ပြင် ပါဠိသက္ကတ သဒ္ဒါကျမ်းကိုလည်း ဗျာကရဏ (ဗျာကရဏ်း) ဟုခေါ်သည်။ ဤဝေယျာကရဏသည် ယင်းဗျာကရဏများနှင့် မည်သို့မျှ မပတ် သက် မဆက်စပ်ပေ။

၄- ဂါထာ။ ။ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ဓမ္မပဒကိုလည်းကောင်း၊ ထေရဂါ ထာနှင့်ထေရီဂါထာတို့ကိုလည်းကောင်း ဂါထာ၌ ထည့်သွင်းရေးတွက်သည်။ ယင်း သုံးကျမ်းအနက် ထေရဂါထာ၌ အသောကမင်းကြီးနှင့်ညီအစ်ကိုတော်သူ ပီတ

အလင်္ကာသမိုင်းနှင့်အခြားနိဒါန်းများ

သောကအကြောင်း ဂါထာများလည်း ပါရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းအချက်ကို ထောက်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရေးနည်းရေးဟန်ကို ထောက်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထေရဂါထာ၏ ယခု တွေ့မြင်သိရှိရသည့်ပုံစံသည် ဗုဒ္ဓ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးနောက် နှစ်ပေါင်းသုံးလေးရာကြာမှ ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်ဟု သိရှိရပေသည်။

၅- ဥဒါန။ ။ ရွှင်လန်းပြီး ဥဒါန်းကျူးရင့်ခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ခုဒ္ဒက နိကာယ်၌ ဥဒါနအမည်ရှိ ကျမ်းတစ်ကျမ်းရှိသည်။ ယင်းကျမ်းအပြင် သုတ္တန်ပိဋကတ် ၌လည်း ဟိုနေရာသည်နေရာတို့၌ ဥဒါနများ ရှိလေသည်။ ယင်းဥဒါနများအနက် မည်သည့်ဥဒါနတို့သည် အသောကမင်းကြီး အလျင်က ဥဒါနများ ဖြစ်သည်ဟု ပြောဖို့ရန် မလွယ်ပေ။

၆- ဣတိဝုတ္တက။ ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ်ရှိ ဣတိဝုတ္တကသည် ၁၂၄ ခုသော ဣတိဝုတ်တို့၏ ပေါင်းချုပ်ဖြစ်လေသည်။ ယင်း ၁၂၄ ခုအနက် အချို့မှာ အသောကမင်းကြီးလက်ထက်က ဖြစ်နိုင်ပြီး အချို့မှာ အသောကမင်းကြီးခေတ် မတိုင်မီက ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် ဣတိဝုတ်များ ဖြစ်နိုင်သည်။

၇- ဇာတက။ ။ အလွန်တရာ ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသည့် ဇာတ်နိပါတ်ဝတ္ထုများဖြစ်လေသည်။

၈- အဗ္ဘတဓမ္မ။ ။ ထူးခြားသော တရားဓမ္မဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ဗုဒ္ဓနှင့်ဗုဒ္ဓ၏တပည့် သာဝကများနှင့်ပတ်သက်၍ ဖြစ်ပျက်သည့် ထူးခြားသော အံ့ဩဖွယ်ကောင်းသော အကြောင်းအရာကို ရေးထားသည့် ကျမ်းဂန် ဖြစ်ဖို့ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းကဲ့သို့သော ကျမ်းများမှာ တစ်စောင်တစ်ဖွဲမျှပင် ယခုအခါတွင် မရှိတော့ပေ။ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ၏လက်ထက်တွင်လည်း မရှိခဲ့ပေ။ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသက ဤသို့ရေးသားထားသည်။ “ရဟန်းတို့ ဤထူးခြားသော အံ့ဩဖွယ်ကောင်းသော တရားလေးပါးသည် အာနန္ဒာ၌ ရှိလေသည်။ ယင်းအစဉ်အလာအရ (ဗုဒ္ဓ၏ ယင်းအဆိုအမိန့်အရ) ထူးခြားသော အံ့ဩဖွယ်ကောင်းသော တရားတို့နှင့်ပြည့်စုံသည့် သုတ်အားလုံးကို အဗ္ဘတဓမ္မဟူ၍ မှတ်သင့်လေသည်။”

(စတ္တာရော မေ ဘိက္ခဝေ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘတာ ဓမ္မာ အာနေန္တတိ အာဒိနယ ပဒတ္တာ သဗ္ဗေပိ အစ္ဆရိ ယဗ္ဘတ ဓမ္မ ပဋိသံယုတ္တာ အဗ္ဘတ ဓမ္မန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ)

၉-ဝေဒလ္လ။ ။ မဇ္ဈိမနိကာယ၌ မဟာဝေဒလ္လသုတ်နှင့် စူဠဝေဒလ္လသုတ်ရှိသည်။ ယင်းနှစ်သုတ်အနက် ပထမသုတ်၌ မဟာကောဠိကနှင့် သာရိပုတ္တရာတို့၏အမေးအဖြေ ပါရှိလေသည်။ ဒုတိယသုတ်၌ ဘိက္ခုနီ ဓမ္မဒိန္နာနှင့် လင်ယောက်ျားဟောင်း ဝိသာခတို့၏ အမေးအဖြေ ပါရှိလေသည်။ ယင်းကို ထောက်၍ ဝေဒလ္လအမည်ရှိ အစိတ်အပိုင်း၌ မည်သည့်သုတ်များ ပါဝင်သည် ဆိုသည်အကြောင်း မှန်းဆနိုင်လေသည်။ ဗုဒ္ဓနှင့်သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ အမေးအဖြေကို ဝေဒလ္လဟုခေါ်သည်ဟု ခန့်မှန်းရလေသည်။

ဗုဒ္ဓ၏ဒေသနာတော်ကို ခွဲခြားစိတ်ဖြာပုံနှစ်မျိုးကို ပြဆိုခဲ့ပြီးပြီ။ ယင်းကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓ၏ဒေသနာတော် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပုံများကို ဤ၌ ဖော်ပြခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဧတကခေါ် ဇာတ်နိပါတ်၏ရှေးကျပုံကို သိစေလိုသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်ကို အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း ကိုးမျိုးဖြင့် ခွဲခြားစိတ်ဖြာထားသော အထက်ပါ ခွဲခြားစိတ်ဖြာမှုမှာ ပထမခွဲခြားစိတ်ဖြာမှုထက် ရှေးကျသည်ဟု သိရသည်။ ရှေးကျသော ခွဲခြားစိတ်ဖြာမှု၌လည်း ဧတကသည် အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်နေပေသည်။ ယင်းကို ထောက်ရှုလျက် ဧတကဝတ္ထု၏ခေတ်ကို ပညာရှင်များ ခန့်မှန်းကြလေသည်။

ဧတကဝတ္ထုများ၏ ခေတ်နှင့်ပတ်သက်၍ ပညာရှင်များတစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး အယူအဆ မတူပေ။ ရစ်ဒေးဗစ်က ကမ္ဘာ့စာပေ၏ ပုံဝတ္ထုစာပေထဲ၌ ဧတကဝတ္ထုသည် ရှေးအကျဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဆိုထားသည်။^၁ သို့ရာတွင် ယင်းအဆိုကို နောက်ပိုင်းအချို့ပညာရှင်များက လက်မခံကြပေ။ ဆာ-ဂျေ-အေ-ဟင်မာတန်^၂ တည်းဖြတ်သော ရှေးဟောင်းဝတ္ထုများ^၃ ပုံဝတ္ထုစာအုပ်၌ ကမ္ဘာ့ရှေးအကျဆုံးပုံဝတ္ထုမှာ အီဂျစ်ပုံဝတ္ထုဖြစ်သည်ဟုဆိုပြီး အီဂျစ်ပုံဝတ္ထု၏ ခေတ်ကို ဘီစီ ၄၀၀၀ ဟု သက္ကရာဇ်ထိုးထားသည်။ သက္ကရာဇ်အစဉ်အရ အီဂျစ်ပုံဝတ္ထုပြီးမှ ဧတကဝတ္ထု လာသည်။ ဧတကဝတ္ထု၏ ခေတ်ကိုမူ ဘီစီ ၆ ရာစုဟု ညွှန်ပြထားသည်။ အခြားကမ္ဘာ့ပုံဝတ္ထုများကို သက္ကရာဇ်အစဉ်အရ ဧတကဝတ္ထု၏ နောက်

၁။ Buddhist India
 ၂။ Sir J.A. Hammerton
 ၃။ Early Stories

သို့ ပို့လိုက်သည်။ စာအုပ်၏ နိဒါန်း၌လည်း ကမ္ဘာပုံဝတ္ထုများ၏ ခေတ်ကို ထိုအတိုင်း ပင် ရှေ့နောက်စီစဉ်ထားသည်။ ယင်းစာအုပ်၏ အလိုအရမူ ဇာတကဝတ္ထုထက် ရှေးကျသော ပုံဝတ္ထုမှာ အီဂျစ်ပုံဝတ္ထုသာဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။

ဇာတကဝတ္ထုနှင့်အခြားကမ္ဘာပုံဝတ္ထုများ မည်သူက ရှေးကျသနည်းဟူ သောပြဿနာသည် အိန္ဒိယပုံဝတ္ထုများနှင့် အခြားကမ္ဘာပုံဝတ္ထုများ မည်သူက ရှေးကျသနည်းဟူသော ပြဿနာနှင့်ကပ်လျက် ဖြစ်နေသည်။ ဤဒုတိယပြဿနာ ၌လည်း ပညာရှင်များတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အယူအဆ မတူပေ။ အချို့က ကမ္ဘာပုံဝတ္ထု များ၏ မြစ်ဖျားခံရာသည် အိန္ဒိယဖြစ်သည်ဟု အယူအဆရှိကြသည်။ ယင်းအယူ အဆကို အချို့က လက်မခံပေ။ ယင်းပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍ အကျယ်တဝင့် ရှင်းပြဖို့ လိုလိမ့်မည်။

ပဉ္စတန္ဒရ၏ နာမည်ကျော်နိဒါန်းကိုရေးသူ ဘင်ဖီသည် များစွာသော အနောက်တိုင်းပုံဝတ္ထုများ၏ မြစ်ဖျားခံရာကို အိန္ဒိယ၌ တွေ့ရသည်ဟု သူ၏ နိဒါန်း ၌ အဆိုပြုထားလေသည်။ အိန္ဒိယသည် ပုံဝတ္ထုအားလုံး၏ မူလအိမ်ဂေဟာဖြစ် သည်ဟုပင် ဘင်ဖီက ရေးသားထားသည်။ ယင်းအဆိုပြုချက်ကို ကမ္ဘာပုံဝတ္ထုများ၏ မူရင်းနေရာမှာ တစ်နေရာတစ်ဒေသတည်း မဖြစ်နိုင်ဟူ၍ အကြောင်းပြပြီး အချို့ ပညာရှင်များက ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ကြလေသည်။ ဝင်တာနစ်^၁က ဤသို့ ရေးသား ထားသည်။^၂

“တွေ့ခေါ် ကြံဆမှုသည် လူတို့၏ ဘုံဆိုင်ပစ္စည်းဖြစ်သကဲ့သို့ ပုံဝတ္ထု ကို ပြောချင်နားထောင်ချင်သည့် ဆန္ဒသည် ယေဘုယျအားဖြင့် လူသားပိုင်ဆိုင် သည့် အရာဖြစ်သည်။ ဘယ်လောက်ရှေးကျသည်လူမျိုးဖြစ်ဖြစ် ပုံဝတ္ထု မရှိ သည့်လူမျိုးဟူ၍ မတွေ့ရပေ။ သို့ရာတွင် လူသားအားလုံး၏ ပြည်ပပုံဝတ္ထု၊ လူမျိုး ခြား ပုံဝတ္ထုများကို နားထောင်စေပြီး ယင်းပုံဝတ္ထုတို့ကို မိမိတို့၏ပုံဝတ္ထုလုပ်ပြီး ပြန်လည်ပြောပြစေခဲ့လေသည်။ ယင်းသို့အားဖြင့် လူမျိုးတစ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုး ပုံဝတ္ထု အပေးအယူလုပ်ပြီး လူမျိုးတစ်မျိုးသည် အခြားလူမျိုးတစ်မျိုးထက် ပုံဝတ္ထု

၁၊ Benfey
၂၊ M. Winternitz
၃၊ Some Porblems of Indian Literature

ပိုပေးသူ ဖြစ်လာနိုင်လေသည်။ အိန္ဒိယနှင့်ပတ်သက်၍လည်း ဤနည်းအတိုင်း ဖြစ်လေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ဘင်ဖီ၏ အဆိုပြုချက်ကို အပြည့်အဝ လက်မခံနိုင် သော်လည်း ကမ္ဘာပေါ်၌ ခေတ်စားနေသည့် ပုံဝတ္ထုများစွာတို့၏ မြစ်ဖျားခံရာကိုမူ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ရှာဖွေနိုင်သည်ဟူသော အချက်မှာမူ မမှားယွင်းဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

“ကမ္ဘာစာပေထဲက ဆင်းဘက်”နှင့် အာရေဗျညဉ်းများ^၁ အမည်ရှိ နာမည် ကျော်စာအုပ်နှစ်အုပ်၏ အခြေခံမူရင်းမှာ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် အိန္ဒိယဖြစ်နိုင် လေသည်။ ဆင်းဘက်စာအုပ်သည် အာရဗီဘာသာ၊ ပါရှားဘာသာ၊ ဆီးရီးယားဘာ သာ၊ ဟီးဘရူးဘာသာ၊ ဂရိဘာသာများဖြင့် ရှိလေသည်။ အာရဗီဘာသာဖြင့် ဘာသာပြန်ထားသော ဆင်းဘက်သည် ယောဂီခုနစ်ဦး^၂ အမည်ဖြင့် အာရေဗျညဉ် များ၌လည်း ပါဝင်သည်။ ဥရောပ၌ ယောဂီခုနစ်ဦး^၃ အမည်နာမဖြင့် လူသိများသည့် စာအုပ်ပေါင်းများစွာ ရှိလေသည်။ အာရဗီစာရေးဆရာ မဆူဒီ^၄(အေဒီ ၉၅၆ ၌ ကွယ်လွန်)က ဆင်းဘက်ကို အိန္ဒိယစာအုပ်တစ်အုပ်မှ ရသည်ဟု ဆိုထားသည်။ ယင်းအိန္ဒိယစာအုပ်ကို မတွေ့ရတော့ပေ။ သို့ရာတွင် ဆင်းဘက်၏ အခြေခံဖြစ် သည့် အိန္ဒိယအခြေခံရှိခြင်းမှာမူ များစွာဖြစ်နိုင်လေသည်။ အကြောင်းမူကား ဆင်းဘက်၏ စကားချီးသည် ပဉ္စတန္ဒရ၏စကားချီးနှင့်အတော်ပင် တူညီသော ကြောင့်ဖြစ်လေသည်။ ဆင်းဘက်၌လည်း ဘုရင်တစ်ပါးသည် သူ၏သားတော် များကို ရသေ့တစ်ပါးထံ အပ်နှံလေသည်။ ထိုရသေ့က ထိုသားတော်များအား နိုင်ငံအဝှမ်း၌ သူတို့ထက် တတ်သိနားလည်သူဟူ၍ မရှိရလောက်အောင် ပညာ သင်ကြားပေးမည်ဟု ကတိပေးလေသည်။ ဆင်းဘက်ပုံဝတ္ထုများသည်လည်း ပဉ္စတန္ဒရနှင့် အခြားအိန္ဒိယပုံဝတ္ထုများကဲ့သို့ပင် ဝတ္ထုကြောင်းတစ်ခုတည်း၏ ဘောင်အတွင်း၌သာ အကျုံးဝင်လေသည်။ ယင်းပုံဝတ္ထုများကို အသတ်ခံရဆဲ ဘုရင့်သားတော်တစ်ပါး၏အသက်ကို ကယ်ဆယ်ရန်အတွက် ပြောကြားခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ယင်းပုံစံမှာလည်း အိန္ဒိယပုံစံ ဖြစ်လေသည်။

၁။ The Book of Sindbad
 ၂။ The Arabian Nights
 ၃။ The Seven Veziers
 ၄။ The Seven Sages
 ၅။ Masudi

အလင်္ကာသပိုင်းနှင့်အခြားနိဒါန်းများ

“အချို့ပညာရှင်များက အာရေဗျညဉ်းများ ပုံဝတ္ထု၏မူရင်းကိုလည်း အိန္ဒိယပုံဝတ္ထုဟု အယူရှိကြလေသည်။ ယင်းသို့မူ ဖြစ်နိုင်ဖွယ်မရှိပေ။ သို့ရာတွင် ကမ္ဘာစာပေ၏ ယင်းနာမည်ကျော်စာအုပ်သည် အိန္ဒိယ၏ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု ခံရသည် မှာမူ မငြင်းသာသောအချက်ဖြစ်လေသည်။ ၁၁ ရာစုတွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သဖြင့် လျှိုင်းသုတ် အဖွင့်တစ်ခု၌ ကာညမဓမ္မရီမိဖုရား၏ဝတ္ထု ဘောင်တစ်ခုအတွင်း၌ ပုံဝတ္ထုများစွာကို တွေ့ရလေသည်။ ကာညမဓမ္မရီမိဖုရားသည် အာရေဗျညဉ်းများ၌ ပါရှိသည့် ရှိဟ်ယားဇာဒီ^၁ ပြောသည့်နည်းအတိုင်းပင် ပုံဝတ္ထုများကို ပြောလေသည်။ ထို့ပြင် အာရေဗျညဉ်းများ ဝတ္ထုကျောရိုး၏ အရေးပါသော ရည်ရွယ်ချက် ဟူသ မှုမှာလည်း အိန္ဒိယပုံစံအတိုင်းပင် ဖြစ်လေသည်။ ယင်းပုံဝတ္ထုများကို ရေးသားသော ပါရှားစာရေးဆရာသည် ဝတ္ထုကျောရိုးနှင့်ပုံဝတ္ထုအချို့ကို အိန္ဒိယဝတ္ထုများကို နည်းမှီပြီး ရေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ပုံဝတ္ထုအများစုမှာ အိန္ဒိယပုံဝတ္ထု မဟုတ်ပေ။

အိန္ဒိယစာပေနှင့် ဂရိစာပေနှစ်မျိုးလုံး၌ တညီတညာတည်း တွေ့ရှိရ သည့် ပုံဝတ္ထုများသည် မူရင်းက အိန္ဒိယလား၊ ဂရိလားဟူသည့် ပြဿနာမှာ အငြင်းပွားရသည့် ပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်လေသည်။ ယင်းပြဿနာကို အချိန် ကာလ ရှေ့နောက်အစဉ်အရ အဆုံးအဖြတ် ပေး၍မရပေ။ အကြောင်းမူကား အနည်းငယ် မျှသော ဂရိပုံဝတ္ထုများနှင့်ပတ်သက်၍သာလျှင် သက္ကရာဇ်ရှာ၍ ရလေသည်။ အီစွတ်ပုံပြင်^၂ ခေါ်သည့် ပုံဝတ္ထုမှာ ခေတ်အမျိုးမျိုးက ပုံဝတ္ထု ဖြစ်နေလေသည်။ နောက်တစ်ခုကား ဂရိတိရစ္ဆာန်ပုံပြင်များသည် ဘီစီ ၆ ရာစုနှစ် ကဖြစ်ပြီး မဟာဘာရတနှင့်ဇာတက၌ပါသည့် ပုံဝတ္ထုများမှာမူ ဘီစီ ၄ ရာစုနှစ်က ဖြစ်လေသည်။ အကြောင်းမူကား ဟီရိုဒိုတို^၃ သည် အီစွတ်အား ပုံပြင်ဆရာဟု သိရှိထားသောကြောင့်ဖြစ်လေသည်။ သို့ရာတွင် အီစွတ်ပုံပြင်အများစုနှင့် အိန္ဒိယ ပုံပြင်အများစုမှာမူ ဂရိနှင့်အိန္ဒိယအကြား ယဉ်ကျေးမှုနှင့်အသိပညာဆိုင်ရာ အလဲ အလှယ်ပြုလုပ်သည့် အချိန်နှင့် အိန္ဒိယပုံဝတ္ထုများ ဂရိသို့ ရောက်ရှိသွားပြီး

၁။ Sheherezadi
 ၂။ Fables of Aesop
 ၃။ Herodotos

ဂရိပုံဝတ္ထုများ အိန္ဒိယသို့ ရောက်လာနိုင်သည့်အချိန်တို့၌ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်မည်သူက မူရင်း ကျသနည်းဟူသော ပြဿနာကို ယေဘုယျအားဖြင့် ခြုံငုံပြီး အဆုံးအဖြတ်ပေး၍ မရပေ။ ဥပမာအားဖြင့် အိန္ဒိယဇာတကနှင့် ပဉ္စတနာရီတို့၌ ပါရှိသည့် ခြင်္သေ့အရေခြုံထားသည့် မြည်းဝတ္ထုနှင့်ဂရိ၏အိစ္စပ်ပုံပြင်၌ပါသော အလားတူ ပုံဝတ္ထုတို့သည် တစ်ချိန်တစ်ခါတုန်းက တီထွင်ဖန်တီးခဲ့သည့် ပုံဝတ္ထုတစ်ခုသာ ဖြစ်သည်မှာမူ ယုံမှားဖွယ်မရှိပေ။ သို့ရာတွင် ယင်းပုံဝတ္ထုကို ဂရိ၌ စတင်ဖန်တီးခဲ့သလော သို့မဟုတ် အိန္ဒိယ၌ စတင်တီထွင်ဖန်တီးခဲ့သလောဟူသည့် အချက်ကိုမူ အတိအကျ အဆုံးအဖြတ်ပေးဖို့ရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။

“ကုန်သည်များ၏ ကုန်စည်ပစ္စည်းများကဲ့သို့ ပုံဝတ္ထုများသည်လည်း ထိုမှ ဤမှ လှည့်လည် ကူးသန်းသွားလာနေကြသည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပေးအယူ လုပ်နေကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြောရလျှင် ဇာတကဝတ္ထု၌ မိန်းမတစ်ဦး၏ပုံဝတ္ထု ပါသည်။ ထိုမိန်းမ၏ လင်ရော၊ သားရော၊ မောင်ရော ကြိုးပေးခံရဖို့ ရှိနေသည်။ ဘုရင်က ထိုမိန်းမအား ထိုယောက်ျား သုံးဦးထဲက တစ်ဦး၏ အသက်ကို ချမ်းသာခွင့် ပေးမည်။ မည်သူ၏ အသက်ကို ချမ်းသာခွင့်ပေးရမည်နည်းဟု မေးလေသည်။ ထိုမိန်းမက လင်နှင့်သားကို တခြားမှာ ရရှိနိုင်သော်လည်း မောင်ကိုမူ ဘယ်တော့မှ ရရှိတော့မည် မဟုတ်ဟု အကြောင်းပြလျက် မောင်၏ အသက်ကို ချမ်းသာခွင့်ပေးရန် တောင်းဆိုလေသည်။ အလားတူ ပုံဝတ္ထုမျိုးကို ဟီရိုဒိုတိုကလည်း ပြောထားလေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ထိုဝတ္ထုသည် အိန္ဒိယ၌လည်းကောင်း၊ ဂရိ၌လည်းကောင်း အလွန်ရှေးကျသည့် ပုံဝတ္ထု ဖြစ်လေသည်။ ထိုဝတ္ထုသည် မည်သည့်နိုင်ငံက အလျင်စ၍ ပြောဆိုသည်ကိုမူ အတိအကျ အဆုံးအဖြတ် ပေးဖို့ ရန် မလွယ်ပေ။

“ဆော်လမွန်၏တရားအဆုံးအဖြတ်” ပုံဝတ္ထုနှင့် ပတ်သက်၍လည်း မည်သူက မူရင်းဖြစ်သနည်းဟု အဆုံးအဖြတ်ပေးရန် မလွယ်ပေ။ ဇာတကဝတ္ထုစဉ် (မဟာဥမင်ဇာတ်) ထဲ၌ လုလင်မဟောသဇက ခက်ခဲ နက်နဲသည့် အမေးပုစ္ဆာများကို ဖြေဆိုလျက်၊ ရှုပ်ထွေးသောပြဿနာများကို ဖြေရှင်းလျက်၊ ပညာဉာဏ်ကြွယ်ဝကြောင်းပြသည့် ပုံဝတ္ထုကို တွေ့ရှိရသည်။ ယင်းဇာတက ပုံဝတ္ထုတစ်ခုလုံးသည် အာရေဗျညစ်များ ဝတ္ထု၌ ပါသည့် ပညာရှိ (အဟိကာဟေကာ)

အလင်္ကာသပိုင်းနှင့်အခြားနိဂါန်းများ

၏ ပုံဝတ္ထုများနှင့် အတော်များများ တူနေသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ ဆော်လ မွန်ဘုရင်ကဲ့သို့ ထို ပညာရှိလူလင် မဟောသသေည် ကလေးလုသည့် မိန်းမနှစ်ဦး ၏အမှုကို မိခင်မေတ္တာကို စမ်းသပ်ပြီး အဆုံးအဖြတ်ပေးလိုက်လေသည်။ ကြမ်း ပြင်တွင် စည်းတား လိုက်သည်။ ကလေးကို ယင်းစည်းတွင် ချထားလိုက်သည်။ ထို့နောက် မိန်းမနှစ်ဦးအား ကလေး၏လက်နှင့်ခြေကို တစ်ဖက်စီ ကိုင်စေပြီး မိမိဘက်ပါအောင် ဆွဲကြရန် အမိန့်ပေးလိုက်သည်။ မိမိဘက်ပါလာအောင် ဆွဲနိုင် သည့် မိန်းမသည် ကလေး၏ မိခင်ဖြစ်မည်ဟုလည်း ကြေငြာလိုက်လေသည်။ ထိုအတိုင်း ပြုလုပ်လျှင် ပြုလုပ်ချင်း ကလေးသည် အော်ငိုလေတော့သည်။ ထို အခိုက် မိန်းမနှစ်ဦးအနက် တစ်ဦးသည် ကလေးငယ်ကို လွှတ်လိုက်သည်။ ထိုမိန်းမအား မိခင်အစစ်ဖြစ်သည်ဟု အဆုံးအဖြတ် ပေးလိုက်လေသည်။ အချို့ ပညာရှင်များက ယင်းဝတ္ထုအကြောင်းပါသည့် ဘုရင်များစာအုပ် ပထမအုပ်ထဲက ဟီဘရူးပုံဝတ္ထုသည် မူရင်းဝတ္ထုဖြစ်သည်ဟု အယူရှိကြသည်။ အချို့ပညာရှင်များ ကမူ ယင်းတရားအဆုံးအဖြတ် အိန္ဒိယပုံဝတ္ထုကိုသာလျှင် မူရင်းကျသည်ဟု အဆို ရှိကြလေသည်။ ယင်းပုံဝတ္ထုသည် တရုတ်ပြည်၌လည်း ရှိသည်။ တရုတ်ပြည်၌ ယင်းပုံဝတ္ထုကိုသာလျှင် မူရင်းကျသည်ဟု အဆိုရှိကြလေသည်။ ယင်းပုံဝတ္ထု သည် တရုတ်ပြည်၌လည်း ရှိသည်။ တရုတ်ပြည်၌ ယင်းပုံဝတ္ထုကို ဟူအီလန်ကီ (မြေဖြူစည်းဝိုင်း)အမည်ရှိ ပြဇာတ်၏ဇာတ်လမ်း ပြုလုပ်ထားသည်။ ပညာ နှင့်ပြည့်စုံသော တရားအဆုံးအဖြတ်စာအုပ်သည် အီဂျစ်ဘာသာဖြင့် ရှိသည်။ ယင်းစာအုပ်မှ ဟီဘရူးရော၊ အိန္ဒိယကပါ ယင်းဇာတ်လမ်းကို ယူထားကြသည်။ ယင်းသို့လည်း တချို့က ပြောကြပြန်လေသည်။ သို့ရာတွင် ဆော်လမွန်၏ တရား အဆုံးအဖြတ်တို့နှင့် အလားတူ ပညာရှိ တရားအဆုံးအဖြတ်ပုံဝတ္ထုများမှာ အရှေ့ နှင့်အနောက်စာပေတို့တွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပျံ့နှံ့လျက်ရှိနေပြီး ယင်းပုံဝတ္ထု၏ မူရင်းမှာ တစ်ခုတည်း ဖြစ်စရာရှိသည်ဟူ၍ ပြောခြင်းထက် ပိုပြီး ပြောပြဖို့ရန် မလွယ်ကူပေ။

“သို့ရာတွင် အိန္ဒိယမူရင်းဖြစ်သည်ဟု အတိအကျပြောပြသည့် ပုံဝတ္ထု များလည်း ရှိပေသည်။ ဇာတကဝတ္ထုများ၌ ခရီးသွားတစ်ဦးက လူတစ်ယောက်

နှင့်တိရစ္ဆာန်အချို့ကို အသက်ကယ်သည့် ပုံဝတ္ထုအမျိုးမျိုးကို တွေ့ရှိရသည်။ အသက်ဘေးက လွတ်သွားသူအားလုံးက လိုအပ်ပါက အကူအညီပေးမည်ဟု ကတိပေးကြလေသည်။ သို့ရာတွင် နောက်ပိုင်းကျသောအခါ အသက်ဘေးက လွတ်မြောက်သွားသူသည် မိမိအသက်ကယ်သူအား သစ္စာဖောက်ပြီး ကတိကို ဖျက်လေသည်။ တိရစ္ဆာန်တို့ကမူ သစ္စာရှိစွာဖြင့်အကူအညီပေးကြလေသည်။ သစ္စာရှိသော တိရစ္ဆာန် နှင့်သစ္စာဖောက်သော လူ၏ ပုံဝတ္ထုသည် ကမ္ဘာစာပေတွင် အနှံ့အပြား ပျံ့နှံ့နေလေသည်။ သို့ရာတွင် တိရစ္ဆာန်အချို့ (မကြာခဏ ဆင်) က စိတ်ကောင်းနှလုံးကောင်း ပြုပြီး လူအား အရှက်ရစေသည့် ယင်းပုံဝတ္ထုမျိုး၏ အပြည့်အစုံကိုမူ အိန္ဒိယဗုဒ္ဓစာပေထဲ၌သာ ပါရှိသည့် တွေ့ရသည်။ ယင်းပုံ ဝတ္ထုများသည် အိန္ဒိယမူရင်းဖြစ်ကြောင်းမှာမူ သံသယဖြစ်စရာ မရှိပေ။

“ထိုမှတစ်ပါး ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ နာမည်ကျော် ကိသာဂေါတမီဝတ္ထု ကို တွေ့ရလေသည်။ ကိသာဂေါတမီသည် သူ့ကလေး အသေလေးကို ပိုက်ပြီး ဗုဒ္ဓထံတော်သို့ လာ၍ သူ့ကလေး အသက်ပြန်ရှင်အောင် လုပ်ပေးပါဟု လျှောက် လေသည်။ ဗုဒ္ဓက လုပ်ပေးမည်ဟု ကတိပေးသည်။ သို့သော် လူ မသေဖူးသည့် အိမ်တစ်အိမ်မှ မုန်ညင်းစေ့ကို ရှာခဲ့ရမည်ဟူသော ခြွင်းချက်ကြောင့် ကိသာ ဂေါတမီသည် တစ်အိမ်တက် တစ်အိမ်ဆင်း လိုက်ရှာသည်။ ရောက်သည့် အိမ် တိုင်းက အမိအဖသော် လည်းကောင်း၊ ညီအစ်ကို ညီအစ်မသော်လည်းကောင်း၊ သားသမီးသော်လည်းကောင်း သေဖူးကြောင်း ကြားသိရလေသည်။ နောက်ဆုံး၌ သေခြင်းတရားသည် လူသားအားလုံး၏သဘာဝပါကလားဟု သိမြင်သဘော ပေါက်သွားပြီး ကိသာဂေါတမီသည် ဘိက္ခုနီ တဖြစ်သွားလေသည်။ ထိုပုံဝတ္ထုနှင့် တူသည့် ပုံဝတ္ထုမျိုးကို ဂရိ၊ အာရဗီ၊ ဟီးဘရူး၊ ပါရှားဘာသာတို့တွင်လည်း တွေ့ရသည်။ သို့ရာတွင် ယင်း ပုံဝတ္ထုများ၏ မူရင်းမှာ အိန္ဒိယပုံဝတ္ထုဖြစ်ကြောင်းမှာ မူ စိုးစဉ်းမျှ သံသယဖြစ်ဖွယ် မရှိပေ။ အကြောင်းမူကား ထိုပုံဝတ္ထုသည် မဟာ ဘာရတနှင့်ဗုဒ္ဓစာပေ၊ ဂျိန်းစာပေတို့၌ နမူနာအဖြစ် များစွာ တွေ့ရတတ်သည့် နှစ်သိမ့် ပုံဝတ္ထုအမျိုးအစားထဲက ဖြစ်သောကြောင့်တည်း”

အိန္ဒိယပုံဝတ္ထုနှင့်အခြားကမ္ဘာ့ပုံဝတ္ထုများ၏ ဆက်သွယ်ရေးနှင့်ပတ်

၁။ India's past: A. A Macdonell

သက်ပြီး မက္ကဒေါနယ်^၁ကလည်း အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားထားလေသည်။

“အိန္ဒိယပုံဝတ္ထုသည် နိုင်ငံခြားစာပေအပေါ်တွင် အခြားအိန္ဒိယ စာပေ အစိတ်အပိုင်းထက် သြဇာ လွှမ်းမိုးလေသည်။ အိန္ဒိယနတ်သမီးပုံပြင်များနှင့် အခြား ပုံဝတ္ထုများ မူရင်းအိန္ဒိယမှ ဥရောပနှင့်အာရှလူမျိုး အားလုံးနီးပါးသို့ အထိ လည်းကောင်း၊ အာဖရိကလူမျိုးများသို့ အထိလည်းကောင်း တစ်နိုင်ငံမှ အခြား တစ်နိုင်ငံသို့ ရောက်သွားပုံမှာ အံ့ဩဖွယ် ကောင်းလှသည်။ ကုန်သည်များနှင့် ခရီးသွားများမှတစ်ဆင့်တစ်ဆင့်စကား တစ်ဆင့်ကြားပြီး အိန္ဒိယမှ အခြား နိုင်ငံ များသို့ ပြန့်ပွားသွားသည်မှာပုံဝတ္ထုတစ်မျိုးတည်းမဟုတ်ပေ။ အိန္ဒိယ ကျမ်းစာ အုပ်အားလုံးသည် ဘာသာပြန်ဆိုချက်များ မှတစ်ဆင့် ကမ္ဘာ၏ဘုံဆိုင်ပစ္စည်း ဖြစ်နေလေသည်။ ထို့ကြောင့် တစ်ခါတုန်းက အိန္ဒိယသည် ပုံဝတ္ထုအားလုံး၏ ပင်မဖြစ်သည်ဟုပင် ယုံကြည် ယူဆခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း ကျေးလက် ပုံဝတ္ထုတို့ကို တိုးတက်သောအမြင်ဖြင့် လေ့လာ၍ရသည့် လေ့လာချက်များက ယင်းကဲ့သို့ ယုံကြည်ယူဆမှုကို လက်မခံပေ။ သို့ရာတွင် လူမျိုးပေါင်းများစွာတို့၏ အကြားတွင် ခေတ်စားနေသည့် ပုံဝတ္ထုများ၏ ပင်ရင်းအခြေခံကိုမူ အိန္ဒိယ၌ ရှာဖွေတွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

“ဝတ္ထုကြောင်းတစ်ခုနှင့်တစ်ခု တူနေသည့် ဂရိနှင့်အိန္ဒိယပုံဝတ္ထုများကို များစွာတွေ့ရသည်။ ခြင်္သေ့ရေခြံထားသည့် မြည်းဝတ္ထု စသည်တို့ကဲ့သို့တည်း။ ယင်းပုံဝတ္ထုများနှင့်ပတ်သက်၍မူ ပညာရှင်များ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အယူအဆ မတူကြပေ။ အချို့ပညာရှင်များက ဂရိကို၊ အချို့ပညာရှင်များက အိန္ဒိယကို ပုံဝတ္ထုအားလုံး၏ ပင်ရင်းမူလဟု ယူဆကြလေသည်။ အချို့ပညာရှင်များကမူ ပုံဝတ္ထုများနှင့်ပတ်သက်၍ အိန္ဒိယကို အလေးအနက်ထား၍ ပြောပြသော်လည်း အချို့ပုံဝတ္ထုများမှာ ဂရိမှလာကြခြင်းဖြစ်သည်ဟူ၍ ဝန်ခံကြလေသည်။ စဉ်းစား ဆင်ခြင်ကြည့်လျှင် ဂရိပုံဝတ္ထုသည် (ဘီစီ ၅၀၀) အီစတစ်ခေတ်၌ ထွန်းကား ခဲ့သည်။ အီစတစ်ကို ဟီရိုဒိုတပ် (ဘီစီ ၄၈၄-၄၂၅) က ပုံဝတ္ထုရေးဆရာဟု ခေါ် လေသည်။ ရှေးအကျဆုံး အိန္ဒိယပုံဝတ္ထုများက မှန်းခြေဖြင့်ပြောရလျှင် ဘီစီ ၄-၅ ရာစုနှစ်က စခဲ့သည်။ အခိုင်အမာပြောရလျှင် ဘီစီ ၃ ရာစုနှစ်က စခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းသို့ပြောခြင်း အားဖြင့် ဂရိနှင့်တူညီနေသည့် အိန္ဒိယပုံဝတ္ထုများမှာ

ဂရိပုံဝတ္ထု၏ အစောဆုံးခေတ် (ဘီစီ ၆-၅ ရာစု) မှ အမှန်တကယ်ရရှိသည့် ပုံဝတ္ထုများ ဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပာယ် ဆိုလိုရင်းကား မဟုတ်ပေ။ အီစွပ်ပုံဝတ္ထု နှင့်အိန္ဒိယပုံဝတ္ထုတို့ထဲက အများအပြားမှာ ဂရိနှင့်အိန္ဒိယနှစ်နိုင်ငံ အသိဉာဏ် ပညာဆိုင်ရာဆက်ဆံရေးဖလှယ်မှု ပြုလုပ်နေသည့်ခေတ်က စတင်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ထိုအချိန်က ဂရိပုံဝတ္ထုများလည်း အိန္ဒိယသို့ အလွယ်တကူ ရောက် ရှိလာနိုင်သည်။ အိန္ဒိယပုံဝတ္ထုများလည်း ဂရိသို့ အလွယ်တကူ ရောက်ရှိသွားနိုင် သည်။ ယင်းခေတ်ကာလမှာ ဘေဘရိယပ်^၁ (အေဒီ ၂၀၀) အီစွပ်ပုံဝတ္ထုပေါင်းချုပ် ကို စုဆောင်းရေးသားသည့် အေဒီ ၃ ရာစု ဖြစ်လေသည်။ ယင်းနှစ်နိုင်ငံ၌ ပုံဝတ္ထု တို့သည် ကိုယ်စီ တသီးတခြား လွတ်လွတ်လပ်လပ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ကြပြီး နှစ်နိုင်ငံ၏ ဆက်ဆံရေးပေါ်ပေါက်လာသည့်အချိန်တွင်မှ နှစ်နိုင်ငံ၏ ပုံဝတ္ထုတို့သည်လည်း အကူးအသန်း- အလဲအလှယ် ဖြစ်ပေါ်လာကြခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်”

အိန္ဒိယ ရဟန်းတော် ဘိက္ခုအာနန္ဒာ ကောသလ္လာယနသည် သူ၏ ဇာတကဟိန္ဒိဘာသာပြန်နိဒါန်း၌ ဇာတကဝတ္ထုများ၏ ရှေးကျပုံနှင့် ဇာတကဝတ္ထု များအကြောင်းကို ဤသို့ အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်းဖော်ပြထားလေသည်။

“ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်ကို ရှေးအကျဆုံး စိတ်ပိုင်းခွဲခြားထားသော ကိုးမျိုး သော အစိတ်အပိုင်း၌ ဇာတက ပါဝင်နေခြင်းကိုထောက်၍ ဇာတက၏ ရှေးကျမှု မှာ ထင်ရှားနေပေသည်။ ဆံကို၊ ဘာရဟု အစရှိသော နေရာများတွင် ဇာတ် ဝတ္ထု များစွာ၏ ရုပ်ပုံကို ထွင်းထု ထားလေသည်။ ယင်းကို ထောက်၍လည်း ဇာတက၏ ရှေးကျမှုမှာ ပို၍ ထင်ရှားသွားလေသည်။

“ဇာတကဟူသော စကားလုံးမှာ မွေးဖွားခြင်းနှင့်စပ်သည်ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ် ရရှိသည်။ တစ်စတစ်စ တိုးတက်ပြောင်းလဲလာခြင်းဝါဒ၏ အလိုအရ ပန်း တစ်ပွင့် ပွင့်လာသည့်အဆင့်သို့ ရောက်လာရန်အတွက် ထိုပန်း၏ပန်းမျိုး ဖြစ်ပေါ်လာရာ ၌ နှစ်ပရိစ္ဆေဒသိန်းပေါင်းများစွာ အချိန်ကြာ၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးဦးသည် ဘဝပေါင်း ခြောက်ဆယ်၊ ခုနစ်ဆယ်၊ ထို့ထက်အလွန် ပြောရလျှင် ဘဝပေါင်းတစ်ရာ နှင့်ဗုဒ္ဓအဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်ပါမည်လော။ ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးဦး

၁။ Babrius
 ၂။ ဇာတကဟိန္ဒိဘာသာပြန် နိဒါန်း

သည် ယင်းရည်မှန်းချက် ပြည့်ဝရေးအတွက် ဘဝများစွာ ကျော်လွန်ရပေလိမ့်မည်။ ဗုဒ္ဓအဖြစ် မရောက်ခင် အားလုံးသော အတိတ်ဘဝများနှင့်နောက်ဆုံးအန္တိမ ဘဝ၌ ဗုဒ္ဓ၏အမည်သည် ဗောဓိသတ္တ (ဘုရားအလောင်း) ဖြစ်သည်။ ဗောဓိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်မှာ ဗုဒ္ဓအဖြစ် ဖြစ်သည်။ သတ္တ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်မှာ သက်ရှိ သတ္တဝါဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဖြစ်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းအားထုတ်နေသော သတ္တဝါ ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ဇာတက၌ ဗောဓိသတ္တ၏ ငါးရာလေးဆယ်ခုနစ်ဘဝ အကြောင်းကို ရေးသားပြဆို ထားလေသည်။

“အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် ဇာတကဝတ္ထုပေါင်း မည်မျှရှိသနည်း။ ဆိုလိုသည်မှာ ဗောဓိသတ္တသည် ဗုဒ္ဓမဖြစ်ခင် ဘဝဘယ်နှစ်ဘဝ ကျင်လည်ခဲ့ရသနည်း။ ယင်းအမေးကို ဖြေဆိုရန်မှာမူ ခဲယဉ်းရုံမျှ သာမက ဖြစ်လည်းမဖြစ်နိုင်ပေ။

“သက္ကတဗုဒ္ဓစာပေ၌ ဇာတကမာလာ အမည်ရှိသည့် ကျမ်းတစ်ကျမ်း ရှိသည်။ ယင်းကျမ်းကို ရေးသားပြုစုသူမှာ အရိယသူဖြစ်သည်။ တာရာနာတ်သည် အရိယသူနှင့် နာမည်ကျော်မဟာကဗျာဆရာကြီး အဿယောသကို တစ်ဦးတည်း ဖြစ်၏ဟုဆိုသည်။ ယင်းအဆိုမှာ မမှန်ပေ။ အရိယသူရ၏ ဇာတကမာလာ၌ သုံးဆယ့်လေးဇာတ် ရှိလေသည်။

“ထိုနည်းအတိုင်း ရှုရီအီရှန်ကျန်ဒရ၏ အလိုအားဖြင့် မဟာဝတ္ထုအမည် ရှိသောကျမ်း၌ ဇာတ်ဝတ္ထု ရှစ်ဆယ်ခန့် ရှိလေသည်။

“သီရိလင်္ကာ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ မြန်မာ၊ အင်ဒိုချိုင်းနားစသော ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများ၏အစဉ်အလာ ယူဆချက်အရ ဇာတ်ဝတ္ထုတို့၏အရေအတွက်သည် ငါးရာငါးဆယ်ရှိသည်။ ပိဋက၌ ညွှန်ပြထားသည့် ဇာတကစသော ကျမ်းအားလုံးနှင့်ယင်းကျမ်းများ၏ အဖွင့်အဋ္ဌကထာကျမ်းများသည် ဆက်စပ်၍ နေကြသည်။ ဓမ္မပဒနှင့်အတူ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာရှိနေသေးသည်။ ဇာတကနှင့်အတူ ဇာတက အဋ္ဌကထာ ရှိနေသည်။ မူရင်းဇာတကမှာ ဓမ္မပဒကဲ့သို့ပင် ဂါထာများသာလျှင် ဖြစ်လေသည်။ ဇာတကအဋ္ဌကထာ မပါလျှင် ဇာတကသည် မပြည့်စုံပေ။

“ဇာတကအဋ္ဌကထာကို ရေးသူ၊ စုဆောင်းသူ သို့မဟုတ် သီရိလင်္ကာ ဘာသာမှ ပါဠိဘာသာပြန်သူ မည်သူနည်း။ မဟာဝံသ၌ ဤသို့ ရေးထားသည်။ ရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် အဘိဓမ္မာပိဋက၏ ပထမဆုံးကျမ်း၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ၏ အဖွင့်

အဋ္ဌသာလိနီကျမ်းကို ရေးပြီးသည့်နောက် အိန္ဒိယမှ သီရိလင်္ကာသို့ ကြွသွားသည်။ သီရိလင်္ကာသို့ ကြွရောက်ခြင်း၌ သူ၏တစ်ခုတည်းသော ရည်ရွယ်ချက်မှာ သီရိလင်္ကာဘာသာဖြင့် ရှိနေသော အဋ္ဌကထာများကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုရန် ဖြစ်လေသည်။ ယင်းအဋ္ဌကထာများသည် ရှင်မဟိန္ဒ နှင့်အတူ သီရိလင်္ကာသို့ ရောက်သွားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုလေသည်။ ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသသည် အနုရာဓပုရရှိ မဟာဝိဟာရတွင် သံဃပါလ မဟာထေရ်၏ လက်အောက်၌ နေပြီး ယင်းအဋ္ဌကထာများကို လေ့လာ ဆည်းပူးလေသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အမည်ရှိ နာမည်ကျော်ကျမ်းကို ရေးသား ပြုစုပြီး အဋ္ဌကထာ ကျမ်းများကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုနိုင်စွမ်းရှိသည်ဟူသည့် မိမိ၏ အရည်အချင်းကိုပြပြီးသည့် နောက်တွင်မှ ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသအား သီရိလင်္ကာရဟန်း သံဃာများက ယင်းသီရိလင်္ကာ အဋ္ဌကထာကျမ်းများကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ဘာသာပြန်ခွင့် ပေးလေသည်။

“ယင်းဇာတကဝတ္ထုများကို နောက်ဆုံး စုဆောင်းသူ၊ သို့မဟုတ် တည်းဖြတ်သူ မည်သူပဲဖြစ်ဖြစ် ယင်းဇာတကဝတ္ထုကို ရေးသားပြုစုရာ၌ သို့မဟုတ် ယင်းဇာတကဝတ္ထုတို့၏ ဇာတကအဋ္ဌကထာကို ယခုအသွင် ဖြစ်လာအောင် ပြုလုပ်ရာ၌ ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ မုချ ကြာမြင့်ပေလိမ့်မည်။ အချို့ဇာတကဝတ္ထုတို့၏ အကြောင်းမှာမူ ရှေးကျသော ထေရဝါဒနှင့် မဟာယန၊ စာပေပိဋက၌ ရေးသားပါရှိသည်။ ယင်းဇာတကဝတ္ထုတို့၏ အစစ်အမှန်အရေအတွက်ကို ပြောပြဖို့ရန် မလွယ်ပေ။

“ဗုဒ္ဓ မတိုင်မီခေတ်ကဟု ယူဆရသည့် ဗုဒ္ဓစာပေမဟုတ်သည့် စာပေအချို့ ရှိသည်။ ယင်းစာပေတို့၏အစဉ်အလာမှာ ရှေးကျသည်ဟု ယူဆရသော်လည်း ယင်းစာပေတို့ကို စုဆောင်းတည်းဖြတ်မှုမှာမူ နှောင်းခေတ်ကျမှ ဖြစ်လေသည်။ ယင်းစာပေနှင့်ဗုဒ္ဓဘာသာပုံဝတ္ထုစာပေ၌ တူညီနေသည့်အချက် အချို့ ရှိသည်။ ယင်းသို့ တူညီနေမှုမှာ တစ်ခုနှင့် တစ်ခုအပေးအယူ ပြုလုပ်ခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ တစ်ခုတည်းသော မူရင်းပုံဝတ္ထုက နေရာနှစ်နေရာ၌ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူကွဲပြားသည့် အသွင်ကို ဆောင်လိုက်ခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

ယင်းဇာတကဝတ္ထုပေါင်းချုပ်သည် ယခုမျက်မှောက်အသွင်အပြင် အထိ ဖြစ်မြောက်လာရေး၌ နှစ်ပေါင်းနှစ်ထောင်မျှ ကြာမြင့်လေသည်။

“ခရစ်သက္ကရာဇ် ပထမရာစု အနွှရမင်းတို့လက်ထက် ဂုဏာဒယအမည် ရှိ ပညာရှင်တစ်ဦးသည် ပက်ရှာကျီဘာသာဖြင့် ဗရိဟတ်ကထာ(ကျယ်ပြန့်ကြီး မားသော ပုံဝတ္ထု) အမည်ရှိ ကျမ်းတစ်ကျမ်းကို ရေးသားခဲ့လေသည်။ ပက်ရှာကျီ ဘာသာမှာ ယခုခေတ် ဒရဗီဘာသာ၏ ဘိုးဘွားဘာသာဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ် ဥဇ္ဇနီအနီး၌ ခေတ်စားသော ဘာသာစကားတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ယင်းဂုဏာဒယ ဟူသည်မှာ မည်သူနည်းဟု ပြောပြဖို့ရန် မလွယ်ပေ။ သူ၏ဗရိဟတ်ကထာမှာ လည်း လုံးလုံးပျောက်ကွယ်သွားလေပြီ။ ယခုအထိ မည်သူမျှ ရှာဖွေတွေ့ရှိသည် ဟု မသိရပေ။ သို့ဖြစ်၍ ယင်းဗရိဟတ်ကထာမှာ မည်မျှ ကြီးမား ကျယ်ပြန့်သည်၊ မည်သည့်ပုံဝတ္ထုများ ပါဝင်သည်ဟု မပြောပြနိုင်ကြပေ။ ဝါဏ၏ “ဟရရှာ ကျရိတ” ၌ လည်းကောင်း၊ ဒဏ္ဍီ၏ “ကာဗျဒဿ” ၌လည်းကောင်း ခေမိန္ဒရ၏ ဗရိဟတ်ကထာ မှ ယူထားသည့် အထောက်အထားများကို တွေ့ရှိရသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦးဖြစ် သူ သောမဒေဝသည် သူ၏ ကထာသရိတသာဂရ (ဝတ္ထုသမုဒ္ဒရာ)ကို ဗရိဟတ်က ထာမှ အချက်အလက်များယူပြီး ရေးသားခဲ့လေသည်။ သောမဒေဝ၏ ကထာသရိတ သာဂရ၌ ဧတကဝတ္ထုပေါင်းများစွာ ပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ ယင်းကို ထောက်၍ ဗရိဟတ်ကထာ၏ မူရင်းအခြေခံမှာ ဧတကဝတ္ထုများသာ ဖြစ်ဖွယ် ရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းရလေသည်။

“နာမည်ကျော် ပဉ္စတန္ဒရတွင် ပါဝင်သည့် ပုံဝတ္ထုအများစု၏ မူရင်းမှာ လည်း ဧတကဝတ္ထုများသာလျှင် ဖြစ်သည်။ ပဉ္စတန္ဒရကို ရေးသူမှာ ဗြဟ္မဏဖြစ် သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာပုံဝတ္ထုများမှာ လူထုစာပေဖြစ်သည်။ ပဉ္စတန္ဒရကျမ်းပြု ဗြဟ္မဏ မှာမူ ဘုရင်သားတော်များအား ပညာသင်ကြားပေးရေးအတွက်သာလျှင် ယင်းပုံဝတ္ထု များကို အသုံးပြုခဲ့လေသည်။

“ဟိတောပဒေသ၌ ဂါထာက ပိုများသည်။ ယင်းဂါထာများမှာ တကယ် ပင် အကျိုးရှိရာရှိကြောင်း အဆုံးအမ ဥပဒေသများပင် ဖြစ်လေသည်။ ဟိတောပဒေ သသည် ပဉ္စတန္ဒရမှ အကူအညီယူထားသည်။ ယင်းဟိတောပဒေသ၌လည်း ဧတက ဝတ္ထုများ များစွာ ပါရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

“ပုံဝတ္ထုစာပေ၌ ဝေတာလပဉ္စဝိသတိ (ဝေတာလဝတ္ထု) ၏ နေရာလည်း ရှိလေသည်။ ယင်း၌ ဧတကဝတ္ထုပါ မပါ မသိပေ။ သီဟာ သန ခွါတိသီကာ

သုက္ကသပ္ပတိ စသော အခြားကျမ်းများလည်း ရှိသေးသည်။ ဂျိန်းစာပေ၌လည်း ပုံဝတ္ထုစာပေရှိသည်။ ယင်းစာပေအားလုံးနှင့်ဗုဒ္ဓဘာသာ ဇာတကဝတ္ထုတို့၌ တူညီသော အချက်အလက်များရှိသည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်လေသည်။ ယင်းအချက်များမှာ ယင်းပုံဝတ္ထုစာပေ အားလုံး၏ အပေါ်၌ ဇာတကဝတ္ထု သြဇာလွှမ်းနေမှု၏ သက်သေသာဓက ဖြစ်လေသည်။

“ဇာတကဝတ္ထုထဲက အချို့ဝတ္ထုများမှာ ကမ္ဘာပထဝီမြေကြီး၏ ထောင့်တိုင်းထောင့်တိုင်း နေရာတိုင်း နေရာတိုင်းနီးပါးအထိ ရောက်နေကြသည်။ ယင်းပုံဝတ္ထုများ ထိုမျှပြန့်ပွားခြင်းမှာမူ ပဉ္စတန္ဒရ၏ ပယောဂကြောင့် ဖြစ်လေသည်။ ခြောက်ရာစုနှစ်၌ ပဉ္စတန္ဒရကို ပဟလဝီဘာသာ၊ သို့မဟုတ် ရှေးဟောင်း ဖာရစီ (ပါရှား) ဘာသာဖြင့် ဘာသာပြန်ဆိုလေသည်။ ဘာသာပြန်သူမှာ ခုဆရောက်နောက် ရှေ့ရဝန်ဘုရင်၏ ဘုရင့်သမားတော်ဖြစ်လေသည်။ ယင်းဘာသာပြန်မှတစ်ဆင့် ဆီးရီးယားဘာသာဖြင့် ဘာသာပြန်ဆိုသော ပဉ္စတန္ဒရ ဘာသာပြန်တစ်ခု ထွက်ပေါ်လာလေသည်။ ယင်းဘာသာပြန်ကို ဂျာမန်ဘာသာပြန်နှင့်အတူ ၁၈၇၆ ခုနှစ်တွင် လစ်ပင်စ်၌ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေလေသည်။ အာရဗီဘာသာဖြင့် ဘာသာပြန်ဆိုသော ပဉ္စတန္ဒရ ဘာသာပြန်တစ်ခုသည် အေဒီ ၇၅၀ ခုနှစ်တွင် ထွက်ပေါ်လာသည်။ ဘာသာပြန်သူမှာ အလဗီကတ်၏သား အဗ္ဗဒူလာဖြစ်သည်။ သူအမည်မှာ ကလေးလာ ဒမနာဟု ခေါ်သည်။ (ယင်းအမည်နှစ်ခုမှာ ပဉ္စတန္ဒရ၌ပါသည့် ကရဋကနှင့် ဒမနကကို အသံဖလှယ်ထားသည့်အမည်ဖြစ်သည်။) ယင်းအာရဗီဘာသာဖြင့်ရှိသော ပုံဝတ္ထုပေါင်းချုပ်ကို အာရဗီလူမျိုးတို့က များစွာနှစ်သက်ကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် အာရဗီတို့ ဥရောပတောင်ပိုင်းတွင် ပြန့်သွားသောအခါ ယင်းပုံဝတ္ထုများလည်း ဥရောပတွင် ပြန့်ပွားသွားလေသည်။

“၁၈၁၉ ခုနှစ်တွင် ကလေးလာဒမနာ၏ အာရဗီဘာသာ ပဉ္စတန္ဒရကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ပြန်ဆိုလေသည်။ ၁၄၈၃ ခုနှစ်တွင် ယင်းအာရဗီဘာသာ ပြန်မှတစ်ဆင့် ပဉ္စတန္ဒရကို ဂျာမန်ဘာသာဖြင့် ဘာသာပြန်ဆိုလေသည်။ ၁၀၈၀ ခုနှစ်တွင် ယင်းအာရဗီဘာသာပြန်မှပင် ပဉ္စတန္ဒရကို ဂရိဘာသာဖြင့် ဘာသာပြန်ဆိုလေသည်။ ၁၈၆၆ ခုနှစ်တွင် ဂရိဘာသာပြန်မှတစ်ဆင့် ပဉ္စတန္ဒရကို လက်တင်ဘာသာဖြင့် ဘာသာပြန်ဆိုလေသည်။ ၁၅ ရာစုအဆုံးရောက်သောအခါ ပဉ္စတန္ဒရ

သံတ္တ(ဗောဓိဆတ္တ) သည်ပင် ဗိုဆက်ဖြစ်ပြီး ထိုမှတစ်ဆင့် ဂျီဆက်ဖြစ်သွားခြင်း ဖြစ်သည်။^၃ စိန့်ဂျွန်၏ ယင်းစာအုပ်၌ ဗုဒ္ဓဝင် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းနှင့် ဇာတကဝတ္ထု ပေါင်းများစွာ ပါဝင်လေသည်။

“အာရဗီဘာသာဖြင့်ရှိသော ကလေးလာဒမနာကဲ့သို့ပင် ယင်းကျမ်းကို လည်း လူတို့များစွာ နှစ်ခြိုက်ကြလေသည်။ ဥရောပဘာသာပေါင်းများစွာဖြင့် ယင်းကျမ်းကို ဘာသာပြန်ဆိုကြလေသည်။ ယင်းကျမ်းသည် လက်တင်ဘာသာ၊ ပြင်သစ်ဘာသာ၊ အီတလီဘာသာ၊ စပိန်ဘာသာ၊ ဂျာမန်ဘာသာ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ၊ ဆွီဒင်ဘာသာ၊ ဒတ်ချ်ဘာသာများဖြင့် ရှိလေသည်။ ၁၂၀၄ ခုနှစ်တွင် ယင်းကျမ်းကို အိုင်းစလင့်ဘာသာဖြင့်လည်း ဘာသာပြန်ဆိုထားသည်။ ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းရှိ စပိန်ဘာသာ စကားပြောသည့် လူများသို့အထိပင် ယင်းကျမ်းသည် ပြန့်ပွားနေလေ သည်။

“အလွန်တရာ အံ့ဩဖွယ်ကောင်းသော်လည်း ဗုဒ္ဓအား စိန့်ဂျီဆက် အ ဖြစ်ဖြင့် ယနေ့ ရိုမန်ကက်သလစ်ဘာသာဝင် အားလုံးက လက်ခံနေသည်။ လေး စားနေသည်။ ပူဇော်နေသည်မှာကား အမှန်တကယ်ပင် ဖြစ်လေသည်။

“ယင်းဇာတကဝတ္ထုတို့၏ ပြန့်ပွားပုံ၊ ဩဇာညောင်းပုံအကြောင်းကို မူ ပြော၍ ကုန်နိုင်ဖွယ်ရာမရှိပေ။ အီတာလျံပညာရှင်တစ်ဦးက ဥလ်ဆင်းဘတ် စာ အုပ်တွင်ပါသည့် ပုံဝတ္ထုများစွာနှင့်အလိမ်လိုက်လာတွင်ပါသည့် ပုံဝတ္ထုများစွာတို့ ၏ပင်ရင်းမှာ ဇာတကဝတ္ထုများသာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုထားလေသည်။

“ဟူန် (မွန်ဂို) လူမျိုးတို့ အရှေ့ဥရောပသို့ ရောက်သွားကြသောအခါ သူတို့နှင့်အတူ ဇာတကဝတ္ထုထဲက ဝတ္ထုအချို့ပါသွားလေသည်။ ဇာတကဝတ္ထုကို မူရင်းအခြေခံထားသည့် ပုံဝတ္ထုများစွာကို ဆလစ်လူမျိုးတို့ထံတွင်လည်း တွေ့ရှိ ရလေသည်။

“ဗုဒ္ဓဘာသာ တိုင်းနိုင်ငံတို့တွင် ဇာတကဝတ္ထုများ ပြန့်ပွားပုံကိုမူ ပြောရန် မလိုတော့ပေ။

“ယင်းသို့အားဖြင့် ဇာတကစာပေသည် ရှေးကျမှုအမြင်ဖြင့် ကြည့်ကြည့် ပြန့်ပွားမှုအမြင်ဖြင့် ကြည့်ကြည့်၊ လမ်းညွှန်ဥပဒေသပေးမှု အမြင်ဖြင့် ကြည့်ကြည့် စိတ်ဝင်စားမှုအမြင်ဖြင့် ကြည့်ကြည့် ဤကမ္ဘာမြေအပြင်၌ ပြိုင်ဘက်မထားသော

အလင်္ကာသမိုင်းနှင့်အခြားနိဒါန်းများ

စာပေတစ်ရပ် ဖြစ်လေသည်” ဘိက္ခုအာနန္ဒာကောသလ္လာယနသည် သူ၏ဇာတက ဟိန္ဒူဘာသာပြန်နိဒါန်း၌ ယင်းသို့အားဖြင့် ဇာတကဝတ္ထု၏ ရှေးကျပုံနှင့်ကျယ်ပြန့် ပုံတို့ကို စုံစုံလင်လင် ရေးသားဖော်ပြထားလေသည်။ သူ၏ အယူအဆမှာ အထက်ပါ ဥပဒေပညာရှင်အချို့၏ အယူအဆနှင့်မူ ကွဲပြားခြားနားမှုရှိလေသည်။

ရှေးခေတ်ကစပြီး ယခုအထိ တည်ရှိနေသည့် ပုံဝတ္ထုစာပေကို မက္ကဒေါ နယ်က နှစ်မျိုးနှစ်စားခွဲခြားပြထားသည်။^၁ ထိုအမျိုးအစားနှစ်မျိုးတွင်လည်း တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ၌ ထပ်ပြီးနှစ်မျိုးကွဲပြားနေသည်။ (၁) ပထမ အမျိုးအစားမှာ အဆုံးအမ ဥပဒေသပေးသော ပုံဝတ္ထုမျိုးဖြစ်သည်။ ယင်း၌လည်း (က) ဘာသာရေး ကျင့်ဝတ် အတွက် ရေးသားပြုစုသော ပုံဝတ္ထုအမျိုးအစားနှင့်(ခ) နိုင်ငံရေးရာ သဘောတရား မျိုးအတွက် ရေးသားပြုစုသော ပုံဝတ္ထုအမျိုးအစားဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားကွဲပြား လေ သည်။ (က) အမျိုးအစားတွင် ဇာတကဝတ္ထု စသည် ပါဝင်ပြီး (ခ) အမျိုးအစားတွင် ပဉ္စတန္တရ စသည်တို့ပါဝင်သည်။ (၂) ဒုတိယအမျိုးအစားကား စိတ်ဝင်စားမှု သက်သက်ကိုသာ ရည်ရွယ်ပြီး အပျော်ဖတ်အတွက် ရေးသားသည့်ပုံဝတ္ထုမျိုးဖြစ် သည်။ ယင်း၌လည်း (က) ဝတ္ထုတိုပုံစံဖြင့် ရေးသားထားသည့် ဗရိဟတ်ကထာ၊ သုက္ကသပွတ်စသည်တို့က တစ်မျိုး (ခ) ဝတ္ထုရှည်ပုံစံဖြင့် ရေးသားထားသည်။ ဒသကုမာရစရိတ၊ ဝါသဝဒတ္တာ စသည်တို့က တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ယင်းပုံဝတ္ထု အမျိုးအစား ခွဲခြားမှုအရ ဇာတကဝတ္ထု၏ရည်ရွယ်ချက်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ ကျင့်ဝတ်တရား တိုးတက်မြင့်မားရေး ဖြစ်လေသည်။

အဋ္ဌကထာအဆိုအရ ဇာတကဝတ္ထုများထဲက လေးပုံသုံးပုံမှာ ဇေတဝန် ကျောင်းတော်၌ ဟောကြားသည့်ဝတ္ထုဖြစ်ပြီး ကျန်ဝတ္ထုများမှာမူ ရာဇဂြိုဟ်၊ ကောသမ္ဗီ၊ ဝေသာလီစသည့်တို့၌ ဟောကြားသည့် ဝတ္ထုဖြစ်လေသည်။

ဇာတကဝတ္ထုအားလုံးလိုလို၏ အစဉ် “အတိတေ ဗာရာဏသီယံ ဗြဟ္မ ဒတ္တေရန္တံ ကာရန္တေ” (ရှေးသရောအခါ ဗာရာဏသီပြည်တွင် ဗြဟ္မဒတ်မင်းကြီး မင်းပြုစဉ်က) ဟူ၍ ပါရှိသည်။ ယင်းဗြဟ္မဒတ်အမည်နှင့် အမှန်တကယ် ဘုရင် ထင်ရှားရှိခဲ့သလောဟူသော အချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ သံသယဖြစ်ကြသည်။ ဇနက ကဲ့သို့ ဗြဟ္မဒတ္တလည်း ဘုရင်များစွာတို့၏ ဘွဲ့တံဆိပ်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်ဟု အချို့က

၁။ India's Past ; A. A.Macdonell

ယူဆကြသည်။ ပြည် မသိ ဗာရဏသီ၊ မင်းမသိ ဗြဟ္မဒတ်ဟူသော စကားမှာလည်း ယင်း သံသယမျိုး၊ ယင်းအတွေ့အခေါ်မျိုးတို့မှ ပေါက်ဖွားဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်ပေ လိမ့်မည်။ ဘိက္ခုအာနန္ဒာ ကောသလ္လာယနကလည်း ဤသို့ဆိုထားသည်။ ဇာတက ဝတ္ထုများ၌ ဗြဟ္မဒတ္တ၏ တန်ဖိုးမှာ ဇာတကဝတ္ထု အစပြုရန်အတွက် သတ်မှတ်ထား သည့် စကားလုံးစုထက်ပိုပြီး ဘာမျှမရှိပေ။ ဥရုဒပုံဝတ္ထုတိုင်းလိုလို၌ ဧကဒဗာကာ ဂျီတရမဲ့ (တစ်ချိန်တုန်းက အကြောင်းအရာဖြစ်သည်) ဖြင့် အစပြုသကဲ့သို့လည်း ကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်ရှိသော ပုံဝတ္ထုတို့သည် ဝမ်းစ်အပွန်းအေတိုင်း ဖြင့် အစပြုသကဲ့သို့လည်းကောင်း ဇာတကဝတ္ထုများစွာတို့အတွက် အတီတေ ဗာရဏသီယံ ဗြဟ္မ ဒတ္တေရစ္ဆံ ကာရန္တေ ရှိနေသည်။^၁ မြန်မာပုံဝတ္ထု၏အစအတွက် လည်း ဟိုရှေးရှေးတုန်းက ရှိနေသည် မဟုတ်လော။

ဇာတကဝတ္ထုတိုင်း၌အပိုင်းလေးပိုင်းရှိသည်။ (၁) ပထမပိုင်းမှာ နိဒါန်း ဖြစ်သည်။ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုဟုခေါ်သည်။ ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော်၌ ဖြစ်ပျက်သည့် အဖြစ် အပျက်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ယင်းအဖြစ်အပျက်ကို အကြောင်းပြု၍ “ရဟန်းတို့၊ ယခုဘဝ၌သာလျှင် ဤကဲ့သို့ဖြစ်သည် မဟုတ်။ ရှေးအတိတ်ဘဝကလည်း ဤကဲ့ သို့ဖြစ်ပျက်ခဲ့ဖူးသည်” ဟု ဗုဒ္ဓမိန့်တော်မူသည့်အခါ တရားနာပရိသတ်က တိုက်တွန်း တောင်းပန်သည်ဖြစ်၍ (၂) ဒုတိယပိုင်းဖြစ်သော အတိတ်ဝတ္ထုကို ဟောတော်မူ သည်။ ယင်းအတိတ်ဝတ္ထုမှာ ဇာတကဝတ္ထု၏ ကျောရိုးဖြစ်သည်။ (၃) တတိယ ပိုင်းမှာဂါထာဖြစ်သည်။ ဒုတိယပိုင်း၏ ဦးတည်ချက်ကို ဖော်ပြထား သည့်အပိုင်းဖြစ် သည်။ (၄) စတုတ္ထပိုင်းကား နိဂုံးဖြစ်သည်။ သမ္မောဒနာဟုခေါ်သည်။ ယင်းအပိုင်း၌ ဗုဒ္ဓသည် မိမိကိုယ်တော်တိုင်အပါအဝင်ဖြစ်သည့် ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုတွင် ပါဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်အတိတ်ဝတ္ထုတွင် ပါဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို “အတိတ်ဘဝက မည်သူသည် ယခုပစ္စုပ္ပန်တွင် မည်သူဖြစ်သည်” ဟု ဇာတ်ပေါင်းတော်မူလေသည်။

ဇာတကဝတ္ထုသည် ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်၏ အပိုင်းကိုးပိုင်းထဲက အပိုင်း တစ်ခုဖြစ်သည်။ ထိုအကြောင်းကို အထက်၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးပြီ။ သဗ္ဗာတ္ထဝါဒီဂိုဏ်း၏ နောက်ဆက်တွဲပိဋက အစိတ်အပိုင်းသုံးမျိုးထဲတွင် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်သည့် အဝဒါန(ပါဠိ-အပဒါန)သည်လည်း အလားတူအမျိုးအစားဖြစ်သည်။

၁။ ဇာတက ဟိန္ဒိဘာသာပြန် နိဒါန်း

ဇာတကနှင့် အဝဒါနသည် သဘောအဓိပ္ပာယ်မခြားနားလှပေ။ နှစ်မျိုးလုံးပင် ဗုဒ္ဓဘာသာကံတရား၏ အကျိုး ပေးပုံ၊ အတိတ်ဘဝက ပြုလုပ်ခဲ့သည့်ကံအားလျော်စွာ နောင်ဘဝ၌ အကျိုးတရားရရှိပုံ၊ ခံစားရပုံတို့ကို ဖော်ပြသည့်ဝတ္ထုကြောင်းများ ဖြစ်လေသည်။ ဝတ္ထုတစ်ခုစီ၏ အပြီးသတ်၌ ရရှိသည့် သင်ခန်းစာမှာ မကောင်းမှုကို ပြုလုပ်လျှင် မကောင်းကျိုးကို ရရှိမည်ဖြစ်ပြီး ကောင်းမှုကိုပြုလုပ်လျှင် ကောင်းကျိုးကို ရရှိမည်ဟူသော ဘာသာရေးသင်ခန်းစာ ဖြစ်လေသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဇာတကဝတ္ထုများ၌ ဗုဒ္ဓ၏အတိတ်ဘဝအဖြစ်အပျက်များပါရှိပြီး အပဒါန၌ကား ဗုဒ္ဓတပည့်သာဝကများ၏ အတိတ်ဘဝက အဖြစ်အပျက်များ ပါရှိသည်။

အချို့ပညာရှင်များက ဇာတကဝတ္ထုထဲတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာပုံဝတ္ထု စစ်စစ် အပြင် ရှေးရှေး ကျေးလက်ပုံဝတ္ထုများပါ ပါနေသည်ဟု အယူရှိသည်။ ထိုပညာရှင်များ၏ အယူအဆအရ ရှေးရှေးကျေးလက်ပုံဝတ္ထု အချို့ကို ဇာတကဝတ္ထု၏ ပထမပိုင်းဖြစ်သည့် နိဒါန်း သို့မဟုတ် ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုနှင့်ဇာတ်ပေါင်းခန်း သို့မဟုတ် သမ္မောဒနာကိုထပ်ဖြည့်လျက် ဇာတကဝတ္ထုအဖြစ် ပြောင်းလဲထားလေသည်။ ယင်းအယူအဆသည် ဇာတက ဝတ္ထုအချို့နှင့်အခြားပုံဝတ္ထုများ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု တူညီမှုရှိနေခြင်းမှာ နှစ်ဦးလုံး၏ ပင်ရင်းအခြေခံတစ်ခုတည်း ဖြစ်နေသောကြောင့်ဟူသော အယူအဆကို ကျားကန်ပေးလျက် ရှိပေသည်။^၁

ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ အစဉ်အလာအရ ဇာတက၌ပါသည့် ဂါထာများသည်သာလျှင် ဘုရားဟော ပိဋကတ်ကျမ်းလာ ဖြစ်သည်။ ဝတ္ထုကား ဇာတကတ္ထု ဝဏ္ဏနာခေါ်သည့် ဇာတ်အဋ္ဌကထာကျမ်း၌ပါသည့် ဝတ္ထုများ ဖြစ်သည်။ ဂါထာများမှာ ပါဠိဘာသာဖြင့် မပြောင်းမလဲ တည်မြဲနေပြီး ဝတ္ထုများကား ပထမတွင် ပါဠိမှ သီရိလင်္ကာဘာသာပြန်ပြီး ထို့နောက်မှ သီရိလင်္ကာဘာသာမှ ပါဠိဘာသာသို့ တစ်ဖန် ဘာသာပြန်ယူခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ယင်းသို့ဆိုခြင်းအားဖြင့် ဂါထာအားလုံးသာ ပိဋကတ်ကျမ်း၌ပါပြီး ဝတ္ထုအားလုံး ပိဋကတ်၌ မပါဟု အဓိပ္ပာယ် မသက်ရောက်ပေ။ အမှန်မှာ ပိဋကတ်၌ မပါသည့် ဂါထာအချို့ရှိပြီး ပိဋကတ်ထဲ၌ပါသည့် ဝတ္ထုအချို့လည်း ရှိလေသည်။ သုတ်နှင့်ဝိနည်းပိဋကတ်ထဲ၌ပါပြီး ဇာတကဝတ္ထုထဲ၌ မပါသည့် ဝတ္ထုလည်း ရှိပေသည်။ မဇ္ဈိမနိကာယ် ဃဒ္ဓိကာရသုတ်၌ အိုးထိန်းသည်

^၁ The "Birth Stories" and "Glorious deeds," Ven. Sangharakshita (The Mahabodhi Monthly, September, 1967)

ယဋိကာရနှင့်သူ့မိတ်ဆွေ ဧကတိပါလအကြောင်း ပါရှိသည်။ ဧကတိပေါင်းခန်းလည်း ပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းဝတ္ထုမှာ ဧကတကဝတ္ထုထဲတွင် မပါပေ။ သုတ်နှင့် ဝိနည်းပိဋကတ်ထဲ၌ ဝတ္ထုကြောင်းမျှသာ ပါပြီး ဧကတိပေါင်းခန်း မပါသည့် အချို့ ဝတ္ထုမှာမူ ဧကတကဝတ္ထုထဲ၌ ဧကတိပေါင်းခန်း ပါလာလေသည်။ မိမိ၏မိဘကို သတ်သော ဗြဟ္မဒတ် ဘုရင်ကို လက်စားချေမည် ကြံပြီးမှ မိဘ၏ ဆုံးမစကားကို သတိရပြီး လက်စားချေလိုစိတ်ကို ဖျောက်ဖျက်ပစ်လိုက်သော ဒီယာဝုမင်းသား၏ ဝတ္ထုသည် ဧကတက ဝတ္ထု အမှတ် ၃၇၁ နှင့် ၄၂၈ တို့၌ ပြန်ပါလာသည်။ ဤ၌ အဓိကဧကတိဆောင်မှာ ဘုရားအလောင်းဖြစ်၏ဟု ဧကတိပေါင်းထားသည်။ ထိုအတူ ရဟန်းတို့၏ ဝိနည်း သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ရာ၌ စကားစပ်တော်မူပြီး ဟောကြားသည့် ခါ၊ မျောက်၊ ဆင် ဝတ္ထုသည်လည်း ဧကတကဝတ္ထုအမှတ် ၃၇ ၌ ပြန်ပါလာသည်။ ဤ၌ ခါနှင့်ဘုရားအလောင်းကို ဧကတိပေါင်းထားသည်။ ပိဋကတ်ထဲ၌ ပါသည့် ဧကတကဝတ္ထုနှင့် ဝတ္ထုအဖြစ်ဖြင့်သာ ပိဋကတ်၌ပါသည့် ဧကတကဝတ္ထုမှာ အနည်းအကျဉ်းမျှလောက် သာရှိသည်။

ဧကတကဝတ္ထု၌ ဝတ္ထုပေါင်း ၅၄၇ ပုဒ်ပါသည်။ အတွဲ သို့မဟုတ် ကဏ္ဍ ပေါင်း ၂၂ ကဏ္ဍ ရှိသည်။ ပထမကဏ္ဍကို ဧကနိပါတ် (ဧကနိပါတ်) ဟုခေါ်သည်။ ဂါထာတစ်ပုဒ် ပါသောကြောင့် ဧကနိပါတ်ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုနည်းအတိုင်း ဂါထာနှစ်ပုဒ်ပါသောကဏ္ဍကို ဒုကနိပါတ် ဟုလည်းကောင်း၊ ဂါထာသုံးပုဒ်ပါသော ကဏ္ဍကို တိကနိပါတ် ဟုလည်းကောင်း၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဂါထာ၏ အရေအတွက် အားလျော်စွာ အမည်ပေးထားလေသည်။ ဧကနိပါတ်တွင် ဧကတိတော်၊ သို့မဟုတ် ဝတ္ထု ၁၅၀၊ ဒုကနိပါတ်တွင် ၁၀၀၊ တိကနိပါတ်နှင့် စတုက္ကနိပါတ်တွင် ၅၀ စီ၊ ပဉ္စကနိပါတ်တွင် ၂၅၊ ဆက္ကနိပါတ်တွင် ၂၀၊ သတ္တကနိပါတ်တွင် ၂၀၊ အဋ္ဌကနိပါတ်တွင် ၁၀၊ နဝကနိပါတ်တွင် ၁၂၊ ဒသကနိပါတ်တွင် ၁၆၊ ဧကဒသကနိပါတ် တွင် ၉၊ ဒွါဒသကနိပါတ်တွင် ၁၀၊ တေရသကနိပါတ်တွင် ၁၀၊ ပကိဏ္ဍကနိပါတ်တွင် ၁၃၊ ဝိသတိနိပါတ်တွင် ၁၄၊ တိသနိပါတ်တွင် ၁၀၊ စတ္တာလီသနိပါတ်တွင် ၅၊ ပညာသနိပါတ်တွင် ၃၊ သဠိနိပါတ်တွင် ၂၊ သတ္တတိနိပါတ်တွင် ၂၊ အသီတိနိပါတ် တွင် ၅၊ မဟာနိပါတ်တွင် ၁၀ ရှိသည်။ ပေါင်း ၅၄၇ ဝတ္ထုရှိသည်။

ဧကတကဝတ္ထုပေါင်းမှ ၅၄၇ ဝတ္ထုမျှသာရှိပါလျက် အဘယ်ကြောင့် ၅၅၀

အလင်္ကာသမိုင်းနှင့်အခြားနိဒါန်းများ

ဇာတ်ဝတ္ထုဟုခေါ်ရသနည်း။ အခေါ်လွယ်စေရန် ဂဏန်းသုံးခုဖြည့်ပြီး ၅၅၀ ဟု ခေါ်ခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ၅၅၀ ပြည့်အောင် ဇာတ်ဝတ္ထုသုံးခု ထပ်ဖြည့်ခြင်းများလည်း ရှိလေသည်။ အင်းဝ၌ နန်းတက်သော စနေမင်းလက်ထက်၌ ဒုတိယညောင်စည် ရွှေကျောင်းဆရာတော် ရေးသားသည့် ရှင်တိဿာသနဇေ အဆက်အနွယ် စာတမ်း၌ စနေမင်းလက်ထက်တွင် ဆရာတော်လေးပါး မာရ်အောင် ရတနာဘုရားတွင် ၅၅၀ ဇာတ်ပုံများကို ကြီးကြပ်ရသည့်အခါ ၅၄၇ ဇာတ်သာရှိ၍ ၅၅၀ ပြည့်အောင် (၁) မဟာဂေါရိန္ဒဇာတ်၊ (၂) သစ္စာဝုယ ဇာတ်၊ (၃) မဟာလောမ ဟံသဇာတ် - သုံးဇာတ်ကို ဖြည့်စွက်ကြရာ သံဃာတော်များက မထည့်သွင်းသင့်ကြောင်း တားမြစ်သည်နှင့်မထည့်ဘဲ ပယ်ဖျက်လိုက်ရသည်ဟု ဆိုထားသည်။ ပုဂံဝန်ထောက်မင်း ဦးတင်ကလည်း ၅၅၀ ပြည့်အောင် ထပ်ဖြည့်ထားသည်။ သူ ဖြည့်သည့်ဇာတ် ဝတ္ထုသုံးခုကား (၁) ဝေလာမဇာတ် (၂) မဟာဂေါရိန္ဒ (၃) သုမေမပဏ္ဍိတဇာတ်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းသုံးဇာတ်ကို ပကိဏ္ဍကနိပါတ်၏ အဆုံး၌ ဖြည့်ထားသည်။ ပုဂံ အာနန္ဒာဂူနှင့် မင်းဘုရားရှိ ဇာတ်ရုပ်ပုံများမှာ ၅၅၀ အပြည့်ရှိပြီး ယင်းသုံးဇာတ်၏ ရုပ်ပုံများလည်း ပါရှိသည်ဟု ဆိုလေသည်။ သို့ရာတွင် ဆရာစဉ်ဆက် မှတ်သားထားချက်အရကား ၅၄၇ ဇာတ်သာရှိသည်။

ဇာတ်ကဝတ္ထု၌ပါသည့် ဝတ္ထုများကလည်း ပုံစံအမျိုးမျိုး ဖြစ်သည်။ ပထမ(ဒက)နိပါတ်၌ပါသည့် တိရစ္ဆာန်ပုံဝတ္ထုဆန်ဆန် ဇာတ်ကဝတ္ထုတိုများထဲက ခြင်္သေ့ အရေခြုံထားသည့် မြည်း၊ အသီးကို လိုချင်သည့်အတွက် ကျီး၏အသံကို ချီးကျူးသော မြေခွေးစသော ဝတ္ထုများမှာ အီစွပ်ပုံဝတ္ထုထဲက ပုံဝတ္ထုများနှင့် ဆင်တူနေသည်။ မည်သူက မည်သူထံမှ ယူသည်ဆိုသည့်အချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ကား အထက်၌ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပညာရှင်များတစ်ဦးနှင့် အယူအဆ မတူကြပေ။ သစ္စာရှိသော တိရစ္ဆာန်နှင့် သစ္စာမဲ့သော လူဝတ္ထု၊ အစိမ်းသရဲ၊ လူယောင်ဆောင်သော ဘီလူးစသည်တို့ပါဝင်သော စွန့်စားခန်းဝတ္ထု၊ နတ်အမျိုးမျိုး ပါဝင်သောဝတ္ထု၊ ပဉ္စလင်္ကာဝတ္ထုစသည် အပါအဝင်ဖြစ်သည့် နတ်သမီးပုံဝတ္ထုဆန်ဆန် ဝတ္ထုများလည်း ပါဝင်သည်။ ထို့ပြင် သရော်သော ဝတ္ထု၊ ဟာသပါသော ဝတ္ထု၊ ဘုရားအလောင်း ပညာပြသော၊ တရား အဆုံးအဖြတ်ပေးသော၊ အရှုပ်အထွေးကို ဖြေရှင်းသော၊ မဖြစ်နိုင်သည်ဟု ထင်ရသော အရာအားလုံးကို ဖြစ်အောင်လုပ်သော

ဝတ္ထုမျိုးများလည်း ပါဝင်သည်။ လူမှုအရေးအမြင် စာပေအမြင်အားဖြင့် အလွန်တရာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသည့် ဝတ္ထုများလည်း ပါဝင်သည်။ ယင်းဝတ္ထု များ၌ သူခိုး၊ ဓားပြများ၊ လူဆိုးများ၊ လူလေလူလွင့်များ၊ လောင်းကစားသမားများ၊ ပြည့်တန်ဆာများ၊ ဇာတ်ကောင်အဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်ကြလေသည်။

ယင်းဝတ္ထုများအပြင် ဘာသာရေးကျင့်ဝတ်ကို အဓိကဦးတည်ချက်ထား သည့် ဝတ္ထုများ၊ ပါရမီဖြည့်ကျင့်သည့် ဝတ္ထုများလည်း အများအပြား ပါဝင်သည်။ ယင်းဝတ္ထုများသာ ရှေးရှေးကျေးလက်ပုံပြင်တို့၏ အသွင်ပြောင်းမဟုတ်ဘဲ ဗုဒ္ဓ ဘာသာဝတ္ထုစစ်စစ်ဖြစ်သည်ဟု အချို့က ယူဆကြသည်။^၁

သိဝိမင်းကြီးသည် မျက်လုံးကို ထုတ်လှူလိုက်သည်။ ကဏ္ဍမင်းသည် ရှိသမျှ ပစ္စည်းဥစ္စာတို့ကို စွန့်လွှတ်ပြီး ဟိမဝန္တာသို့ တောထွက်သွားသည်။ ခန္တီဝါဒီ ရသေ့သည် ဒေါသထွက်နေသော ဘုရင်၏ အနိပ်စက်ခံနေရသော်လည်း ခန္တီတရား ကို လက်ကိုင်ထားလေသည်။ ဝေဿန္တရာမင်းသည် ထီးနန်းကိုသာမက မယားနှင့် ရင်သွေးများကိုလည်း ပေးလှူပစ်လေသည်။ ဘုရားအလောင်းကျင့်စဉ်ကို ကျင့်သုံး သည့် တိရစ္ဆာန်တို့၏ဝတ္ထုများလည်း ယင်းအမျိုးအစားထဲတွင် ပါဝင်သည်။ မျောက်မင်းသည် မိမိ၏ နောက်လိုက်ငယ်သားများ၏ အကျိုးအတွက် မိမိကိုယ်ကို တံတားအဖြစ် ခင်းလိုက်သည်။ နိဂြောဓသမင်သည် ကိုယ်ဝန်အရင့်အမာနှင့် သမင်မ၏ အသက်လွတ်မြောက်ရေးအတွက် မိမိအသက်ကို စွန့်လွှတ်လိုက်လေ သည်။ ယင်းကဲ့သို့သော ဝတ္ထုများမှာ ဗုဒ္ဓအဖြစ်ကိုရရှိရေးအတွက် ဗောဓိသတ္တ၏ ကျင့်စဉ်ကို ဖော်ပြသည့်ဝတ္ထုများ ဖြစ်လေသည်။

ဗောဓိသတ္တဟူသော စကားလုံးသည် နိကာယ်များ၌ မကြာခဏ ပါရှိ သည်။ ဒီဃနိကာယ် မဟာပဒါနသုတ်နှင့်မဇ္ဈိမနိကာယ် အစ္စရိယဗျူဟသုတ်တို့ ၌ "ဗုဒ္ဓအဖြစ်သို့ မရောက်သေးခင် ငါ ဘုရား ဗောဓိသတ္တ(ဘုရားအလောင်း) အဖြစ်နှင့်ရှိစဉ်အခါတုန်းက" ဟူသော စကားဝါကျကို တွေ့ရှိရပေသည်။ ဗုဒ္ဓအဖြစ် သို့ ရောက်ရှိရေးအတွက် ကျင့်ကြံအားထုတ်နေစဉ် အတိတ်ဘဝများက ဗုဒ္ဓသည် ဗောဓိသတ္တမျှသာ ရှိသေးသည်။ ယင်းဗောဓိသတ္တသည်ပင်လျှင် နောင်သောအခါ ၌ ဗုဒ္ဓ ဖြစ်လာလေသည်။ ဇာတကဝတ္ထုများမှာ ဗုဒ္ဓ၏ အတိတ်ဘဝများနှင့်ဆက်စပ်

^၁ The "Birth Storeis" and "Glorious deeds,"
Ven. Sangharakshita (The Mahabodhi Monthly, September, 1967)

အလင်္ကာသမိုင်းနှင့်အခြားနိဒါန်းများ

နေပေသည်။ ဗောဓိသတ္တအကြောင်း ဝတ္ထုများဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။ အတိတ်ဘဝများစွာက ဘုရားအလောင်း မည်သို့နေထိုင်ခဲ့ရသည်။ တစ်ဘဝမျှ သာမကဘဲ ဘဝများစွာ သတ္တဝါများ ကောင်းစားရေးကို ရှေးရှုပြီး ဗုဒ္ဓအဖြစ် ရရှိရေး အတွက် မည်သို့မည်ပုံ ပါရမီဖြည့်ကျင့်ခဲ့ရသည် ဆိုသည်တို့ကို ဇာတက ဝတ္ထု၌ ဖော်ပြထားလေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဇာတကဝတ္ထုများ ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများ၌ ယဉ်ကျေးမှုနယ်ပယ် အသီးသီးတွင် စူးရှစွာဩဇာလွှမ်းမိုးနေခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ဇာတကဝတ္ထုသည် ခေတ်အဆက်ဆက်၌ စာပေပညာရှင်၊ အနုပညာရှင်၊ ပန်းချီပန်းပုပညာရှင်များအတွက် ပင်မလှုံ့ဆော်အားပေးချက် ဖြစ်ခဲ့ပြီး အရှေ့တောင်အာရှ နိုင်ငံများ၏ စာပေအပေါ် ၌ လွှမ်းမိုးလျက်ရှိသော ယင်း၏ဩဇာမှာ နက်ရှိုင်းစွာ အမြစ်တွယ်လျက်ရှိနေပေသည်။

နာမည်ကျော် ဗုဒ္ဓစာပေပညာရှင် လာမာအနာဂါရိကဂေါဝိန္ဒက ဤသို့ ရေးသားထားသည်။^၁

“ဇာတကဝတ္ထုသည် ဗောဓိသတ္တကျင့်စဉ်ကို ဖွဲ့ထားသည့် မြင့်မြတ်သော တရားဂီတဖြစ်သည်။ ယင်းသည် လူ့နှလုံးသားအား တိုက်ရိုက် စကားပြောသည်။ ထို့ကြောင့်ပညာရှင်များသာမက ရိုးရိုးသားသား ပုဂ္ဂိုလ်များပင် ယင်းကို နားလည်ကြသည်။ ခေတ်မီလွန်းနေကြသူများ၊ အလိမ္မာ အပါးအနပ် လွန်နေကြသူများသာ ဇာတကဝတ္ထုကို ဖတ်ပြီး ပြုံးရယ်ကြသည်။ ယခုခေတ်အထိ ဇာတကဝတ္ထုသည် လူသား၏စိတ်နှလုံးကို ဆွဲဆောင်လျက် ရှိပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာတိုင်းပြည်၌ရှိသော ဘာသာရေးဘဝအပေါ်တွင် ဆက်လက်ပြီး ဩဇာလွှမ်းမိုးနေဦးမည်ပင် ဖြစ်လေသည်။ သီရိလင်္ကာ၊ မြန်မာ၊ ထိုင်း၊ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတို့၌ ဥပုသ်နေ့များတွင် ဘုရားအလောင်း၏ အတိတ်ဘဝက အကြောင်းအရာများကို ရဟန်းသံဃာတော်များက ဟောပြောသည့်အခါတွင် လူထုပရိသတ်များမှာ စိတ်ပါဝင်စားစွာဖြင့် တရားနာကြလေသည်။ တိဗက်၌ ပင်မခရီးသွားအုပ်စုများသည် စခန်းချရာ တဲအနီးရှိ မီးပုံဘေး၌ထိုင်ပြီး

၁ "Origins of The Bodhisattva Ideal" (Stepping Stones January, 1952)